

LEOBEN

2/2021

DNES

...kameň mäkši ako maslo...

Primátorka T. Kavuliaková: Pandémia nemôže ohroziť napredovanie mesta.

Minulý rok sa všetko kvôli pandémie akoby zastavilo. Utlmili sa všetky podujatia, život v krajine sa obmedzil na minimum, čo poznačilo aj investičné akcie v meste a očakávaný pokles podielových daní. V tomto roku sa ráta s príjmami a rozpočtovanými výdavkami vo výške 2 290 781 eur, čo je asi o 150 tisíc eur menej ako pred rokom. Aké významné investičné akcie sa tento rok v meste pripravujú?

V skutočnosti v schválenom rozpočte na rok 2021 je na kapitálové výdavky vyčlenených 4 291 422 eur. Z tých najvýznamnejších položiek spomením dokončenie budovy mestského úradu v hodnote 1 778 000 eur, vytvorenie projektovej dokumentácie na cesty a siete na komasovaných územiach na Piešťanskej ulici a Ulici Emila Skákalu (139 228), rekonštrukcia Kukučínovej ulice (zatiaľ po železničnú trať; 255 667) a vybudovanie zázemia pre tenisový areál (126 879), aby sme vylepšili podmienky na lepšie fungovanie úspešného klubu a dotvorili športový areál na Trolaskoch. Zreálnenie tejto investície by malo podporiť očakávané schválenie dotácie v rovnakej výške.

V rozpočte sú naplánované prostriedky aj na finančne menej náročné, ale rovnako dôležité projekty. Na železničnej stanici vybudujeme bezpečné cyklostojisko, ktoré budú môcť využívať cestujúci aj fanúšikovia cykloturistiky, opravíme chodník na Štúrovej ulici, zriadiť nový zberný dvor a aby sme mohli aj v najbližšom období kontinuálne pokračovať v zveladení mesta, dáme vyhotoviť projektovú dokumentáciu na rekonštrukciu Moyzesovej a Kukučínovej ulice v úseku za traťou, na rekonštrukciu bytových domov na Rázusovej a Gojdičovej ulici, na úpravu domu smútku a kina na polyfunkčné kultúrno-spoločenské zariadenie. Finančné prostriedky sme vyčlenili aj na posilnenie kamerového systému v meste, vybudovanie vhodných a estetických kontajnerových stojísk pri bytových domoch, na osvetlenie nového chodníka popri trati na Kopaniciach, čo sa už aj podarilo zrealizovať, na úpravy areálu MTK a revitalizáciu školského dvora. Z nenávratných účelovo získaných prostriedkov začneme s budovaním komunitného centra v budove súčasnej knižnice – na tento účel sme získali 1 400 000 eur, a skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu v

našej škole chceme podporiť modernizáciou odborných učební, na ktorú sa nám podarilo získať 105 tisíc eur.

Perspektívne sa uvažuje o nových aktivitách, ktoré by mali spríjemniť život v mestečku. Medzi nimi rekonštrukcia bývalého kina a jeho zmena na polyfunkčné kultúrno-spoločenské zariadenie či úprava cesty na Štrkovku. V akom časovom horizonte sa zdajú byť tieto projekty realizovateľné?

Aj keď sa s budovou kina na pohľad nič nedeje, stále pracujeme. Okrem toho, že sme kúpili pozemok, aby sme tam mohli vybudovať parkovisko ku kultúrnemu centru, projektanti pracujú na realizačnej projektovej dokumentácii. Chýba už len najst peniaze. Samozrejme, hľadali sme a stále hľadáme možnosti financovania cez eurofondy, veľmi by som si želala, aby sme so stavbou začali budúci rok... Cesta na Štrkovku je veľmi horúca téma. Medzi poslancami stále prebieha diskusia o tom, či a v akom rozsahu opravu realizovať, a o výsledkoch budeme spoluobčanov informovať.

V tomto období finišuje výstavba mestského úradu, ktorú projektovo započal ešte Váš predchodca. Občania získajú reprezentatívne priestory na sobáše či uvítania do života, pracovníci vhodnejšie pracovné podmienky, zvýši sa dôverynosť vybavovania požiadaviek občanov. Kedy bude budova odovzdaná do užívania?

Uskutočňujú sa ešte menšie terénne úpravy v okolí mestského úradu a práve tento týždeň sa uskutočnilo konanie na súhlas s predčasným užívaním stavby a ak bude všetko v poriadku, do konca mája by mohlo byť rozhodnutie vydané. Vzápätí začneme sťahovať jednotlivé pracovne zo súčasného úradu, aby sa postupne mohla začať rekonštruovať aj táto budova a mohli sme do nej čo najskôr presťahovať mestskú knižnicu. Predpoklad je taký, že od začiatku júla by mestský úrad už mohol pracovať v nových priestoroch. Samozrejme, budeme sa usilovať sťahovanie čo najviac urýchliť, aby zmeny nepocítili obyvatelia mesta pri vybavovaní svojich bežných záležitostí.

Myslíte si, že sa zmenilo mestečko Leopoldov pod vplyvom pandémie?

Myslím, že sme sa zmenili všetci, nielen naše mestečko. Pandémia tvrdo zasiahla do života jednotlivcov, rodín i celej spoločnosti. Všetci sme ju pocítili v pracovnej rovine – všetky procesy, v ktorých sme boli závislí od iných subjektov, sa spomalili alebo na istý čas zastavili a my sme sa pokúsili uľahčiť život v pandemickom období našim najohrozenejším obyvateľom, ktorí o pomoc požiadali, ale takisto aj podnikateľským subjektom, ktoré nemohli vykonávať svoju činnosť a požiadali mesto o pomoc. Občanom sme ponúkli možnosť testovať sa, aby mohli aspoň sčasti fungovať, kým si to pandemická situácia vyžadovala. Zároveň nás okolnosti prinútili žiť v akomsi uzavretí a obávam sa, že tento okolnosťami naučený pocit ešte istý čas v nás zotrvá. Cítim, že rôznymi okolnosťami sa v spoločnosti zvýšil pocit dezilúzie i nervozity. Myslím si, že návrat do bežného života a pozitívneho prežívania nám všetkým bude trvať dlhšie, ale verím, že časom sa všetko vráti k lepšiemu a budeme sa spolu stretávať aj na kultúrnych, spoločenských a športových podujatiach a... normálne žiť.

Zhováral sa J. Hladký.

COVID-19: Každý 170. test v meste bol pozitívny

Plošné testovanie sa v Leopoldove ukončilo 15. mája. Od 23. januára na odborných miestach v našom meste (okrem odborného miesta pri ÚVTOS a ÚVV) zdravotníci urobili 23 854 testov a identifikovali 140 chorých na COVID-19 za predpokladu, že nešlo o pozitívitu v dôsledku nepresnosti testov. Priemerne každý 170. testovaný bol pozitívny a mal teda podstúpiť 14-dňovú karanténu. Kvôli zefektívneniu testovania sa od 27. marca testovanie vykonávalo len v sobotu a počas posledných testovaní sa skrátil aj čas testovania. Od 14. marca začal počet pozitívne testovaných ľudí voľne klesať a od začiatku apríla sa podarilo každý týždeň identifikovať najviac jedného pozitívneho. Do samého konca testovania boli v prevádzke dve odborné miesta a mesto už na začiatku testovaní zaviedlo novinku – obyvatelia sa mohli prostredníctvom formulára zverejneného na internetovej stránke mesta alebo telefonicky na mestskom úrade objednať na vopred určený termín.

Klesajúca tendencia pozitivity

Štatistiku testovaní, ktorú sme prezentovali v predchádzajúcom časopise, dopĺňame o aktualizované údaje (nezahŕňame doň počty testovaných na odborných miestach vo väznici):

počas víkendu 6. a 7. marca sa testovalo 2306 obyvateľov a 14 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 0,6 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 1318 testov s 5 pozitívnymi testami a v nedeľu 988 testov s 9 pozitívnymi),

počas víkendu 13. a 14. marca sa testovalo 1637 obyvateľov a 9 z nich bolo pozitívnych, čo bolo 0,5 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 958 testov s 3 pozitívnymi testami a v nedeľu 679 testov so 6 pozitívnymi),

počas víkendu 20. a 21. marca sa testovalo 1674 obyvateľov a 4 z nich boli pozitívni, čo bolo 0,2 % testovaných (v sobotu bolo uskutočnených 986 testov s 1 pozitívnym testom a v nedeľu 718 testov s 3 pozitívnymi),

v sobotu 27. marca sa testovalo 1431 obyvateľov a traja z nich s pozitívnym výsledkom (0,2 %),

v sobotu 3. apríla sa testovalo 1612 obyvateľov a jeden z nich s pozitívnym výsledkom (0,06 %),

v sobotu 10. apríla sa testovalo 1141 obyvateľov so žiadnym pozitívnym výsledkom (0,00 %),

v sobotu 17. apríla sa testovalo 1619 obyvateľov a jeden z nich s pozitívnym výsledkom (0,06 %),

v sobotu 24. apríla sa testovalo 1289 obyvateľov a jeden z nich s pozitívnym výsledkom (0,08 %),

v sobotu 1. mája sa testovalo 896 obyvateľov a jeden z nich s pozitívnym výsledkom (0,11 %).

Pomoc pri registrovaní

Testovanie v meste bolo ukončené v súlade s tzv. COVID-automatom a zmiernení epidemiologických opatrení (napr. čiastočný návrat detí do škôl, otvorenie obchodov a prevádzok s obmedzením počtu návštevníkov). Občania, ktorí z určitého dôvodu potrebujú absolvovať test, tak môžu urobiť v Hlohovci v mobilných odberových jednotkách v priestoroch polikliniky, v zdravotníckom zariadení oproti fary a pri štadióne FC Slovan Hlohovec. Termíny si môžete objednať na stránke <https://korona.zzz.sk/>.

Po spustení plošnejšej vakcinácie mesto od 18. marca ponúklo pomoc s registráciou na očkovanie proti ochoreniu COVID-19 občanom mesta, ktorí nemajú prístup na internet alebo sa nevedia sami zaregistrovať na webovej stránke korona.gov.sk. Prihlasovanie na očkovanie cez mestský úrad neslúžilo na prednostné objednanie sa na očkovanie, zodpovední zamestnanci záujemcov len registrovali do štátneho systému čakateľov na očkovanie.

Očkovanie aj v našom meste

Mesto v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom ponúklo aj očkovanie priamo v Leopoldove. Podľa podmienok stanovených TTSK sa očkovanie uskutoční vakcínou Pfizer a určené je pre občanov nad 70 rokov a imobilných občanov nad 60 rokov. V čase uzávierky časopisu mesto zverejnilo oznam a vyzvalo občanov, ktorí majú záujem o očkovanie, aby svoj záujem zaočkovať sa v priestoroch základnej školy nahlásili telefonicky alebo osobne pracovníkom mestského úradu. Preočkovanie sa takisto uskutoční v Leopoldove. Na očkovaní sa môže zúčastniť aj osoba sprevádzajúca seniora nad 70 rokov.

***

Organizovaným testovaním sa do začiatku mája v SR uskutočnilo vyše 33 miliónov antigenových a okolo 380 tisíc PCR testov. Od vzniku pandémie v jej dôsledku na svete zomrelo okolo 3,3 milióna ľudí, na Slovensku vyše 12 tisíc ľudí, najviac v zime a na jar tohto roka. Medzi nimi bolo aj niekoľko Leopoldovčanov. Česť ich pamiatke. Napriek pokračujúcemu očkovaniu obyvateľov platí, že sa objavujú nové mutácie vírusu a je možné, že na jeseň sa pandémie znovu zdynamizuje a objavia sa nové mutácie vírusu. Najlepšou prevenciou pred vírusom naďalej zostane dodržiavanie opatrení, zamedzujúcich dlhší a blízky kontakt ľudí: nosenie rúšok alebo respirátorov (osobitne v uzavretých priestoroch), odstup a dezinfekcia rúk.

J. Hladký

MESTO OSLÁVILO POLSTOROČIE

Nie však tak celkom. Vznik mesta Leopoldov podmienila výstavba protitureckej pevnosti (dnešnej väznice) Leopoldov v rokoch 1665 – 1669, preto nemá ako okolité obce charakter prirodzeného sídla so stredovekými dejinami. Časť remeselníkov z viacerých krajín Rakúsko-Uhorska, ktorí boli naďalej pre pevnosť potrební, založili pri pevnosti mestečko s malým katastrálnym územím. Jeho obyvatelia zakrátko získali za zásluhy o výstavbu pevnosti od cisára Leopolda I. niektoré výsady a titul mestečka. Na začiatku 18. storočia cisár Karol VI. po zničení pôvodných privilegálnych listín výsady obnovil. Pôvodné mestečko až do začiatku 20. storočia tvorili len ulice obopínajúce námestie s Kostolom sv. Ignáca.

Záver minulého roka tak ako celá jeseň boli poznačené koronavírusom a preto iba okrajovo sme zaregistrovali polstoročie od jednej významnej, pre Leopoldov mimoriadnej historickej udalosti, ktorou bolo udelenie štatútu mesta Leopoldovu. Stalo sa to presne 23. decembra 1970, keď vláda vtedajšej Slovenskej socialistickej republiky udelila podľa § 12 zákona

č. 69/1967 Zb. v znení článku 3, odstavce 2 a zákona č. 72/1969 Zbierky svojím uznesením č. 421/1970 charakter mestského národného výboru pre obec Leopoldov s účinnosťou od 30. januára 1971. Dekrét o udelení mestských výsad podpísal vtedajší predseda slovenskej vlády Peter Colotka.

Slávnostne vyzdobený Uzlový klub železničiarov (chátrajúca budova oproti hlavnej železničnej budovy) privítal 30. januára 1971 zástupcov vlády Slovenskej republiky, krajského národného výboru, okresného národného výboru a, samozrejme, aj zástupcov miest vtedajšieho Trnavského okresu a susediacich obcí.

Historickú listinu odovzdal do rúk vtedajšieho predsedu národného výboru Štefana Polačika námestník ministra vnútra Dr. Filko. Vo svojom príhovore zdôraznil, že Leopoldov sa už od svojho počiatku kultivoval ako sídlo s mestským charakterom. Po slávnostných príhovoroch sa za poslancov v tej chvíli už Mestského národného výboru v Leopoldove poďakoval Dr. Milan Piovarčí, člen rady, ktorý mal najväčšiu zásluhu na tom, že Leopoldov bol vyhlásený za mesto. Okrem iného pripomenul, že Leopoldov získal prvé mestské výsady v roku 1678, ktoré mu udelil cisár Leopold I.

V roku 1997 vedenie mesta Dr. Milanovi Piovarčimu udelilo najvyššie mestské ocenenie – titul Čestný občan mesta Leopoldov. Hlavným dôvodom bolo práve to, že mal mimoriadnu zásluhu na tom, aby Leopoldov sa právom zaradil medzi slovenské mestá, no zároveň patril k neúnavným podporovateľom Leopoldova až do konca svojich dní.

Pri takej významnej udalosti, ako bolo udelenie štatútu mesta, nemohol chýbať kultúrny program. O ten sa postarala dychová hudba Považanka a v rámci neho premiéru mala aj pieseň, ktorú pre túto príležitosť zložil a so speváckym súborom základnej školy nacvičil kapelník Marián Piovarčí. Záznam z tejto mimoriadnej udalosti odvysielala aj Československá televízia v hlavnej spravodajskej relácii, články o novom meste v zozname slovenských miest sa objavili aj vo všetkých celoslovenských a krajských denníkoch. Leopoldov bol vyzdobený, nechýbali vtedy všadeprítomné heslá, i keď v tomto prípade nie

Najväčšie zásluhy na štatúte mal
Milan Piovarčí.

politické, ale zamerané hlavne na tematiku udelenia štatútu. Pamätníci si možno spomenú, že na budove železničnej stanice viseli heslá ako „Zdraví vás najmladšie mesto na Slovensku“, „Vitajte v meste Leopoldov“, ďalšie zase vítali návštevníkov, ale aj prechádzajúcich pri vjazdoch zo všetkých strán na vstupe do Leopoldova.

Ladislav Piovarčí

SODB 2±21

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

Asistované sčítanie obyvateľov – sčítať sa ešte môžete do 13. júna

V prvej fáze sčítania obyvateľov sa v meste Leopoldov prostredníctvom online formulára sčítalo 91,53 % obyvateľov. Rozhodnutím predsedu Štatistického úradu Slovenskej republiky bolo stanovené tzv. dosčítavanie na zabezpečenie asistovaného sčítania, ktoré sa na území celej Slovenskej republiky začalo 3. mája a ukončené bude 13. júna.

Asistované sčítanie je určené pre tých obyvateľov, ktorí sa nemohli sčítať sami ani s pomocou blízkej osoby. Ide najmä o digitálne vylúčených obyvateľov, starších obyvateľov, obyvateľov v zariadeniach a obyvateľov marginalizovaných komunít.

Dve možnosti asistovaného sčítania

Pre dosčítanie môžu obyvatelia využiť dve možnosti. Prvou možnosťou je stacionárny asistent na kontaktnom mieste. Obyvateľ sa tak môže sčítať priamo na mestskom úrade:

Kontaktné miesto: Mestský úrad Leopoldov, Hlohovská cesta 104/2, 920 41 Leopoldov

Prevádzkové hodiny kontaktného miesta:

pondelok: 8.00 hod. – 12.00 hod. a 13.00 hod. – 15.00 hod.

utorok: 8.00 hod. – 10.00 hod.

streda: 8.00 hod. – 12.00 hod. a 13.00 hod. – 16.30 hod.

štvrtok: 8.00 hod. – 12.00 hod. a 13.00 hod. – 15.00 hod.

piatok: 8.00 hod. – 12.00 hod.

Imobilní občania alebo ľudia, ktorí nemôžu navštíviť mestský úrad, môžu telefonicky požiadať o mobilného asistenta, ktorý ich navštívi doma v prípade, že o takúto službu požiadajú. Ak chcete požiadať o mobilného asistenta, v období asistovaného sčítania zavolajte na telefonické centrum 02/20924919 alebo na Mestský úrad Leopoldov 033/7342207. Pri telefonickom nahlasovaní požiadavky na mobilného asistenta uvediete vaše meno a priezvisko, adresu, na ktorej vás má mobilný asistent navštíviť, a telefónne číslo, aby si mobilný asistent mohol s vami dohodnúť termín a presný čas návštevy.

Viac informácií nájdete aj na www.scitanie.sk.

(red.)

Veselé kamene 92041

Pri náhlení sa z práce, zahľadený pod nohy a premýšľajúc nad všetkými povinnosťami, ktoré ma ešte dnes čakajú, mi padol zrak na niečo farebné na chodníku. Zastavím sa a zistujem, že je to farebný kamienok. Je namaľovaný a cerí na mňa oči a zuby. Celkom ma vytrhol z myšlienok a zistil som, že sa usmievam. Otočím ho a na druhej strane stál odkaz: *FB VESELÉ KAMENE, odfoť, zdieľaj a ukry, 92041*. Bolo rozhodnuté. Kamienok ma zaujal, beriem ho so sebou a zistím o aké poslanstvo vlastne ide.

Na Facebooku som vypátral skupinu s názvom Veselé kamene a už celkom chápem pointu. Namaľujete kameň (akrylovými alebo temperovými farbami, zalakujete ho priehľadným lakom v spreji) a ukryjete ho na verejne prístupnom mieste. Nálezca môže kameň odfoťiť,

ukryt ho na iné miesto a fotku v skupine zdieľať s pridaním poštového smerového čísla. Skupina slúži na zverejňovanie fotiek nájdenných veselých kamienkov a ich tvorcovia tak môžu sledovať, kam až ich kamienok docestuje. Ale aj nemusí, kamienok si môže nechať pre radosť.

Neskôr som si všimol, ako mamičky s deťmi chodia od stromu k stromu, okolo lavičiek a niečo hľadajú. Hneď som vedel! A zasa som sa pousmial. S jednou z mamičiek som sa o hľadání kamienkov porozprával:

„Do skupiny ma pozvala kamarátka, aktivita ma hneď oslovila, pretože so synom radi tvoríme. Vysvetlila som mu, že pôjdeme nájsť vhodné kamienky, niečo pekné na ne namalujeme a ukryjeme ich v meste. Dovtedy sme o takom niečom ani netušili, a tak sme skúsili vytvoriť našu prvú skupinku farebných kamienkov. Keď sme ich namalovali a vpísali na ne odkazy, rozniesli sme ich a ukryli na viditeľných miestach na chodníkoch a v parku, sme ich šli skontrolovať. Už ani jeden nebol na svojom mieste. To bolo radosti! Zistili sme, že už niekoho potešili. Takto sme to robili asi dva týždne, no nám sa nedarilo nájsť žiadne kamienky. Asi preto, lebo sme ich maľovali a roznášali sami,“ hovorí mamička druháka, ktorý sa pre myšlienku rýchlo a tvorivo nadchol.

„Spočiatku však bol smutný, pretože aj on chcel nájsť nejaký kamienok, ale vysvetlila som mu, že to robíme preto, lebo nás baví maľovať a zároveň robíme iným radosť. Pochopil, že možno sa ľuďom kamienky páčili a nechali si ich pre radosť. To ho potešilo a pokračovali sme ďalej. Postupne sa pripojilo do aktivity viac rodičov, detí i kamienkov bolo viac a viac, darilo sa už aj nám nachádzať veselé kamienky.“

Niekedy im šťastie žičilo a za jeden deň ich našli aj šesť. S rôznymi motívmi: kvietkami, hrčbikmi, zvieratkami, slnkom alebo inými veselými motívmi. *„To bolo radosti! Tej pravej –*

od srdca. A musím povedať, že nielen synovej ale aj mojej. Bola to radosť, že sa pripojili aj iní ľudia, bola to radosť z detskej radosti a celkovo zo samotnej aktivity. Dokonca i z toho, že sa niekomu naše kamienky páčili a nechal si ich.“ Niektoré ich kamienky sa postupne začali objavovať aj v spomínanej skupine Veselé kamene a ich tvorcom veľkú radosť spôsobilo aj to, keď vidia, ako tie kamienky cestujú po Slovensku. Niektoré nálezcovia vzali so sebou a odložili pre radosť v iných mestách: svoje kamene našli už aj v Humennom, iné na Záhorí – v Jablonici, Skalici, Malackách...

„Rovnako aj my sme našli kamienky v Leopoldove z Prievidze a dokonca i z Diviackej Novej Vsi. Vzhľadom na nie práve inšpiratívnu a vlúdnu dobu, ktorú žijeme, a celoštátny lockdown sme väčšinou nachádzali kamienky s poštovým smerovým číslom Leopoldova, no v rámci uvoľnených opatrení, ktoré nám aktuálne umožnia opustiť i náš okres, budeme leopoldovské kamienky umiestňovať aj na iných miestach v rámci našich výletov,“ s nádejou hovorí mamička.

Hlavným cieľom tejto aktivity je naučiť deti chápať, že je prirodzené dávať a nič za to nečakať alebo niekomu, hoci aj anonymnému, niečo pekné pre radosť vyrobiť. Len tak. Obzvlášť v tejto ťaživej celosvetovej pandémie zažiť niečo aspoň trochu povznášajúce a potešiť iného. Samozrejme, prináša to i ďalšie benefity, ako napríklad čas strávený s deťmi, rozvíjanie kreativity a pohybu. A tá radosť v detských očiach, keď nájdu kamienok... „Raz sa nám stalo, že pri ich ukrývaní nám išla jedna rodinka po stopách, tak som mala možnosť vidieť tú radosť cudzích detí v priamom prenose. Naozaj neopísateľný pocit, lebo radosť sa prenáša. A krásne je i to, že sa netešia len deti, ale i dospelí...“, dodáva na záver stretnutia v parku jedna z mamičiek, ktoré so svojimi deťmi robia radosť iným deťom i dospelým.

J. Hladký

Predstavujeme vám...

Kristína Vavřincová: Fotka ako obraz duše a sveta

Nenápadná Leopoldovčanka Kristína Vavřincová (24) pred rokom ukončila štúdium na Technickej univerzite vo Zvolene odbor ochrana a využívanie krajiny. Momentálne pracuje na Mestskom úrade v Leopoldove ako referentka životného prostredia. Nielenže robí to, čo vyštudovala, ale práca súvisiaca so zabezpečovaním so starostlivosťou o zeleň a údržbu verejných plôch ju aj baví. Ako hovorí, príroda je pre ňu inšpiráciou a rada v nej trávi veľa času, či už na turistike, s knižkou v ruke alebo bežnou prácou v záhrade. Do konceptu jej vnímania sveta patrí aj fotografia. Ak práve nemíňa kreativitu na fotenie, rada niečo vyrába, my sme sa s ňou však porozprávali práve o fotografovaní.

Počas apríla sa mohli návštevníci parku pokochať vašimi prácami na minivýstave s priliehavým názvom Za sklom. Aké je poslanstvo výstavy umiestnenej na netradičnom mieste?

O výstave som sa dozvedela vďaka jednému českému fotografovi (Josef Cvrček), ktorý usporadúva online kurzy fotografovania a posielal svojim priaznivcom mailly s nápadmi na fotenie. Raz prišiel s myšlienkou, že by bolo pekné, ak by sa

amatérski fotografi spojili a vytvorili v mestách svoje minivýstavy vo výkladoch obchodov či reštaurácii (preto názov výstavy Za sklom). Cieľom bolo priniesť do ulíc trocha farieb a umenia a potešiť ľudí v týchto neľahkých koronových časoch.

Aké fotografie tvoria jadro výstavy? Majú nejaký príbeh?

Jadro výstavy tvoria fotografie z miest na Slovensku, ktoré som navštívila. Keďže sa nedalo voľne pohybovať medzi okresmi, rozhodla som sa aspoň takýmto spôsobom spolu s „návštevníkmi“ výstavy cestovať. Výstava bola doplnená fotkami jarých kvetov. Pre potešenie, ale najmä preto, že takýto typ fotiek robím najradšej.

Kedy ste sa dostali k fotografovaniu a čo pre vás fotografie znamenajú?

Záujem o fotografiu sa u mňa prejavil už asi v pätnástich rokoch, keď som dostala svoj prvý telefón s fotoaparátom. Vtedy sa však ešte nedalo hovoriť o fotografovaní :) Vážnejšie som sa o túto tému začala zaujímať až o niekoľko rokov neskôr a aktívne sa fotografovaniu venujem už viac ako šesť rokov. Fotografia je pre mňa druh umenia, spôsob, akým sa snažím vyjadrovať svoje pocity, ktoré nedokážem povedať slovom.

Aké motívy si rada vyberáte?

Najradšej fotím prírodu – tá je pre mňa veľkou inšpiráciou. Preto najčastejšie v mojej zbierke nájdete fotky kvetov, prírody a krajiny. V poslednom čase som objavila aj čaro produktovej fotografie – sezónne fotím pre cukrárke koláče – a rada fotím aj portréty.

Fotografie ďalej upravujete, alebo ich nechávate vo svojej „naturálnej“, vernej podobe?

Momentálne používam kompaktný fotoaparát Sony alpha A5000, na ktorom si vymieňam objektívy. Chcela by som sa viac venovať aj analógovej fotografii, zatiaľ ešte len objavujem jej možnosti. Väčšinou fotografie upravujem, ale len jednoduchými zmenami, napr. svetlo, farby.

Budeme môcť vidieť výstavu vašich prác aj inokedy alebo za iných okolností? Akú máte na ňu spätnú väzbu?

Výstava trvala od 1. do 30. apríla. Bola to krásna skúsenosť, ľuďom sa výstava páčila, pristavovali sa pri nej pri prechádzke

parkom, niektorí si vraj zaspomínali na miesta z fotografií, ktoré tiež navštívili. Niektorí ma pristavili, aby som pridala ešte viac fotiek, čo ma veľmi tešilo, a všetkým ďakujem za podporu. Vystavovať svoje vlastné fotografie pred verejnosťou bol môj sen. Hoci vám na túto otázku teraz neviem odpovedať, bola by som veľmi rada, ak by sa podobná výstava ešte niekedy uskutočnila.

Pripravil Juraj Hladký

Láska je viac ako prikázanie

Doba, v ktorej žijeme, a spôsob, akým žijeme, nás odbremeňuje od mnohých problémov, s ktorými museli generácie pred nami neustále zápasiť. Za tento luxus (ostatne ako za všetko) však musíme zaplatiť svoju daň. Jednou z týchto „daní“ rozvinutej spoločnosti je neustála snaha o kvantifikáciu (určenie množstva) takmer všetkého v našom živote. Pomaly ale iste sme sa naučili žiť s predstavou, že ekonomika je to hlavné a nezriedka jediné kritérium, na základe ktorého posudzujeme ľudí, vecí, udalostí, ba aj vzťahy. Koľko za to dostanem? Oplatí sa to? Koľko to bude stáť? Výkon a efektívnosť nám pomohli vybudovať rozvinutú spoločnosť, ale zároveň sa stali modlami, ktorým sa klaníme. Ekonomická stránka našich životov je určite dôležitá, ale cítime, že tie najdôležitejšie veci v našom živote prekračujú akýkoľvek biznis.

Aj v otázkach svetonázoru a náboženských

presvedčení existuje reálne nebezpečenstvo, prenášania týchto ekonomických modelov do viery jednotlivcov alebo celých spoločností. Samo kresťanstvo prešlo počas doterajších takmer dvetisíc rokov svojej existencie zložitým vývojom a nezriedka podľahlo rôznym negatívnym vplyvom a tendenciám. Nebojte sa, nebudem sa tu púšťať do nejakej historickej analýzy (akokoľvek by bola podľa môjho názoru prospešná), a pozrieme sa hneď na súčasnosť. Aké je chápanie a miesto morálky v živote dnešných kresťanov na Slovensku? Niektorí by mohli s uspokojením poznamenať, že centrálna a morálka je súčasnými kresťanmi vnímaná ako možno najdôležitejšia súčasť ich náboženského života. Ale čo to znamená v praxi? Je častokrát bezdúch zachovávanie pravidiel naozaj znakom kresťana, ktorého by sme označili ako premianta?

V dobách minulých, keď bolo kresťanstvo osou našej kultúry, v dobách, keď bola viera uznávaná bez otázok ako smernica myslenia a konania, bolo možné pri výchove a vedení podávať kresťanom neproblematický súbor príkazov a povinností bez toho, že by sa poukazovalo na základy tejto viery. Dnes ale žijeme v úplne inom svete, v ktorom je pestrosť obrazov sveta a svetových názorov taká veľká, že vyvoláva nevídanú rozmanitosť chápania toho, čo považujeme za morálne. Jedným z veľkých pokúšení náboženstiev všetkých dôb a kultúr bolo a je oddeľovanie kultu od „bežného“ života. Na jednej strane tak často býva bezduchý ritualizmus odtrhnutý od života, neschopný pretvárať naše konanie a mravnosť. Na druhej strane býva prítomné úzkoprsé lipnutie na zžitých a „zdedených“ formách mravného správania sa, bez ich hlbšieho premýšľania a zvnútorňovania. Dostávame sa tak k biznis modelu v kresťanstve, takému príťažlivému pre mnohých z nás. Uvažovanie v rámci tohto modelu je v princípe veľmi jednoduché: „Boh dáva „nejaké“ príkazy. Ak sa budem podľa týchto príkazov správať, Boh bude spokojný. A spokojný „šéf“ znamená pokojný život, dobrý plat a možno sem-tam aj prémia.“ Celá morálka je tak iba „zdedeným“ systémom príkazov, čo sa smie a čo sa nesmie robiť. Aké hlboké nepochopenie zákona a celého kresťanstva! Výsledkom takého postoja býva často paralyzujúci strach. Strach, že zlyhám, že urobím niečo zle, že sa nejakou previním. Ako keby cieľom kresťana bolo uspokojiť sa so životom bez krásy a bez farby. Druhý typ reakcie sa prejavuje rezignáciou na akékoľvek pravidlá a normy. Ale môžeme sa čudovať mladým ľuďom, ktorým bolo celé kresťanské poslanstvo odovzdané ako folklór, ktorý tvoria strnulé dogmy prinajlepšom zo stredoveku a hlavne zákazy čo nemožno robiť, kedy to nemožno robiť a ako to nemožno robiť, že pri prvej možnej príležitosti opúšťajú „tradíciu“ svojich rodičov? Čo tomu teda chýba? Ťažká

otázka, ale existuje na ňu jednoduchá odpoveď – láska.

Ciele v našich životoch môžeme dosahovať dvoma spôsobmi. Ludovo sa im hovorí *podobrom* a *pozlom*. Pozlom, znamená tlakom zozadu, teda tak, že niekoho násilím do niečoho tlačíme. Tlak a hrozba sú pomerne účinné, ale zaobchádzajú so živými bytosťami ako s „vrecem zemiakov“ a nevyužívajú ich schopnosť nechať sa prehovoriť. Druhá možnosť je podobrom a predstavuje niečo ako lákanie spredu. Lákanie netlačí, ale priťahuje, prehovára, ponúka a keď sa mu podarí svoj náprotivok presvedčiť, môže priťahovať, aj keď už pôvodca pohybu nebude na dohľad. Pravý zmysel Božích zákonov môžeme poznať iba v milujúcom pohľade na Boha a na blížneho. Fanatický a otrocký legalizmus, hľadiaci iba na mŕtvu literu, sa prehrešuje proti účte k Bohu, pretože zabúda na to, že Boh dal zákony pre ľudí. Lásku nemožno prikázať ani nanútiť tak, ako môžeme niekoho prinútiť niečo urobiť alebo neurobiť. Pravá láska je rozhodujúcim kritériom pre pochopenie zákona. Doslovná a úzkoprsá poslušnosť sa stáva krivdou voči Zákonodarcovi, ak ohrozuje lásku k blížnemu. Túto pravdu nebojácné hlásali už starozákonní proroci a Ježiš nám v tom urobil úplne jasno. Stalo sa to v jedno sobotňajšie popoludnie, keď spolu so svojimi učeníkmi kráčal obilným poľom a oni, premožení hladom, začali drobiť klasy obilia a jest ich, aby prekonalí aspoň najväčší hlad. Pre farizejov sa táto udalosť stala vďačnou príležitosťou vzplanúť spravodlivým hnevom a poukázať, že je to predsa proti vernosti zákonu daného samotným Bohom (sobotný odpočinok). Aj keď v našom jazyku získalo slovo „farizej“ pejoratívny význam, farizeji neboli ľudia nábožensky a mravne laxní, ale, naopak, extrémne prísni na seba aj na druhých. Svojou krčovitosťou a úpornou snahou o dokonalosť vlastnými silami si však vyslúžili Ježišovu kritiku. Preto v tomto spore vystúpil proti nim veľmi tvrdo a zakončil ho

známymi slovami o tom, že sobota je tu pre človeka a nie človek pre sobotu. (Mk 2,27) Kresťanský život je podľa slov pápeža Františka „predovšetkým odpoveďou vďačnosti veľkodušnému Otcovi. Tí kresťania, čo sa riadia jedine povinnosťami, prezrádzajú, že nemajú osobnú skúsenosť s tým Bohom, ktorý je „nás“. A predsa niekto môže cítiť, že ešte skutočne neprežil skúsenosť oslobodenia Bohom. Môže sa stať, že pri pohľade do vlastného vnútra nájdeme len zmysel pre povinnosť, akúsi spiritualitu sluhov, a nie synov (Katechéza o prikázaniach, 6/2018). Život v súlade s prikázaniami teda nie je „udobrovaním a nakláňaním“ si Boha ale je to odpoveď na poznanie, že všetko sme už bezpodmienečne dostali. Kto verí vo vykúpenie človeka, pôjde za všetkými pravdami, ktoré mu pomáhajú brániť ľudskosť. Náš vzťah k pravde musí byť pokorný. Vidíme pravdu iba v zrkadle a toto zrkadlo má mnoho kazov a slepých miest. Pokorný človek o týchto miestach vie a vie, že pochádzajú z jeho chýb a z obmedzenosti jeho videnia. Fanatik pravdy stavia seba samého a svoje poznanie pravdy na úroveň pravdy samotnej. Je nezmieriteľným odporcom slobody hľadania. Fanatik pravdy siahal kedysi po meči a staval hranice na upalovanie. Dnes používa rafinovanejšie prostriedky nátlaku a vydierania voči všetkým, ktorí nezdieľajú jeho názory. Fanatik verí, že on už má pravdu, a vystupuje akoby samozrejme už v jej mene. Pretože sám seba považuje za neomylného, nepátra po pravde, ktorá je väčšia ako on. Chýba mu ale skutočná a vášnivá láska k pravde a predovšetkým ona pravda v láske, ktorú nám Ježiš zjavil svojím životom a smrťou. Morálka, zákony, dodržiavanie spoločenských a mravných pravidiel sú nevyhnutným predpokladom pre život spoločnosti. Pre „dobrý život“ ale nestačia. Človek, ktorý dodržiava pravidlá, ešte nenaplnil svoje ľudské poslanie. To sa začína naplňovať až vtedy, keď sleduje zmysel týchto pravidiel, teda dobrý život pre seba aj

pre druhých. Je teda láska viac ako prikázanie? Odpoveď možno niekto nájde aj v tomto príbehu: „V púštnej krajine bolo iba málo stromov, a teda aj nedostatok ovocia. Boh sa preto chcel uistiť, že bude pre každého dosť. Zjavil sa teda prorokovi a povedal: „Toto je moje prikázanie pre všetkých ľudí dnes aj pre budúce generácie. Nikto nesmie vziať do úst viac ako jeden kus ovocia za deň. Zaznamenaj to do svätej knihy. Každý, kto poruší tento zákon, prehreší sa proti Bohu aj proti ľudstvu.“ Prikázanie bolo celé stáročia ctené a dodržiavané až do okamihu, keď sa vedcom podarilo nájsť spôsob ako premeniť púšť na úrodnú pôdu. V krajine bol zrazu dostatok obilia aj dobytky a vetvy stromov sa pod váhou neočesaného ovocia skláňali až k zemi. Na dodržiavanie prikázania o ovocí však naďalej prísne dbali tak cirkevné, ako aj štátne úrady. Každý, kto poukázal na to, že nechať ovocie zhnúť na zemi je tiež hriechom proti ľudstvu, bol rúhačom a nepriateľom morálky. Tých, ktorí si dovolili spochybniť múdrosť Božieho slova, údajne viedla pýcha rozumu a úplne im vraj chýbala pravá viera a pokora. Kazatelia v kostoloch často poukazovali na tých, ktorí tento zákon prekročili a skončili zle. Avšak o množstve tých, ktorí tento zákon neprekročili a tiež skončili zle, sa nikde nehovorilo. Zákon však nebolo možné zmeniť, pretože prorok, ktorý ho ako zákon Boží ľudstvu sprostredkoval, už dávno nežil. Ten by mal možno dosť odvahy a rozumu, aby prikázanie zmenil tak, ako sa zmenili podmienky. Veď prevzal Božie slovo nie preto, aby bolo uctievané, ale preto, aby slúžilo na úžitok ľudí. Takto sa niektorí ľudia onomu prikázaniu otvorene vysmievali a odmietali preto Boha a celé náboženstvo. Iní ho zasa porušovali tajne, vždy s pocitom viny. Mnohí sa ním však aj naďalej prísne riadili a div, že sa preto nepovažovali za svätých. A to všetko iba preto, že dodržiavali nezmyselný a zastaraný zvyk, ktorého sa báli zbaviť.“

Miroslav Karaba

TROJLÍSTOK INŠPIRATÍVNYCH LEOPOLDOVČANOV

Na jar opustila rady Leopoldovčanov trojica spoluobyvateľov, ktorí – každý osobitým spôsobom – zanechali špecifické a významné stopy v pamäti mesta. Dovoľujeme sa s nimi rozlúčiť krátkymi profilmi.

Róland Osvald (1941 - 2021)

Róland Osvald bol jednou z najvýznamnejších osobností nášho mesta, ale aj celého regiónu v oblasti organizovania a podpory kultúrneho, spoločenského, no najmä športového života. Bol spiritus pater azda všetkého, čo bolo v Mestečku naozaj mestské. Veľa kúskov mozaiky jeho života, hoci vznikali na jeho pôsobiskách v iných mestách, patrili vlastne do Leopoldova. Vedel nadchnúť ľudí, položiť základný kameň, ukázať cestu, podporiť, tešiť sa z výsledkov. V živote robil to, čím je sám život – dával zmysel a reálnu tvár myšlienkam.

PhDr. Róland Osvald sa narodil 15. júla 1940 ako jediný syn rodičom Otrlíř a Jánovi Osvaldovým. Študoval na Gymnáziu v Hlohovci a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského odbor teória kultúry, kde získal i titul doktora filozofie. V roku 1964 uzavrel manželstvo s pani Irenou a v ňom sa narodili tri deti: Ivica, Ľubica a Róland.

Celú jeho život bol prepletený kultúrou a športom. Vykonaval funkciu riaditeľa okresného domu osvet

(1963), neskôr, až do roku 1990, riaditeľa Okresného osvetového strediska v Trnave, zároveň bol predsedom Okresného výboru Československého zväzu telesnej výchovy a neskôr predsedom okresného výboru Slovenského zväzu telesnej kultúry. Od mladosti hrával futbal v Leopoldove, dominoval ako brankár v dorasteneckom a neskôr seniorskom mužstve. Po skončení aktívnej činnosti trénoval futbalové družstvá rôznych vekových kategórií až po seniorov a organizoval odborné sústredenia futbalistov. Od r. 1979 bol predsedom TJ Lokomotíva Leopoldov a aj po skončení funkcie sa aktívne zapájal do športového života. V 80. rokoch stál v našom meste pri zrode Behu Loko (od r. 1980) za účasti najlepších bežcov zo Slovenska, nadviazal zahraničné priateľské styky na športovej báze s obcami Fertőszentmiklós v Maďarsku a Pivnica v Srbsku a naším mestom.

Počas jeho vedenia telovýchovnej jednoty pribudli v našom meste nové športy – hádzaná mužov a dievčat, základná rekreačná telesná výchova, bežecké aktivity, turistika, ale uskutočnili sa aj zásadné projekty: dobudoval sa štadión do reprezentačného futbalového stánku s betónovými ochodzami okolo celého ihriska, postavilo sa nové tréningové ihrisko, vyasfaltovalo sa hádzanárske ihrisko s možnosťou jeho využitia na klzisko v zime, podarilo sa mu získať prostriedky a materiál na výstavbu západnej tribúny na futbalovom štadióne.

Doktor Osvald sa angažoval aj v rozhodovaní o meste. V rokoch 1991 až 2002 bol poslancom mestského zastupiteľstva a predsedom komisie kultúry. V r. 1992 bol pri zrode časopisu Leopoldov a sám aj ako aktívny žurnalista sa stal členom jeho redakčnej rady. V súvislosti so životom mesta bol aktívny aj neskôr, keď sa zúčastňoval na príprave strategických materiálov mesta v oblasti sociálneho a kultúrneho rozvoja. Inicioval obnovenie tradície leopoldovských bežeckých podujatí – Beh mestom Leopoldov (2011), ktorý spoluorganizoval a spočiatku aj spolumoderoval, a mal svoju zásluhu aj na vzniku nového kultúrneho podujatia Vráťme Slovensku harmoniku (2007).

Aktívny produktívny život Dr. Osvald nevymenil za aktívny seniorský život. Dlhodobu a v podstate do konca svojich dní sa angažoval aj v OZ Záhradkárska osada Štrkovka a vďaka jeho iniciatíve sa podarilo vyriešiť mnohé otázky právneho usporiadania pozemkov v osade a v ostatnom čase sa angažoval za opravu cesty vedúcej na Štrkovku. S veľkým entuziazmom spoluorganizoval stretnutie spolužiakov z gymnázia po 60 rokoch, športové podujatie základných škôl v obci Malženice i ďalšie podujatia regionálneho významu. Bol redaktorom Fraštických novín, v ktorých sa venoval témam, ktoré sám dávnejšie aktívne rozvíjal, a naďalej pomáhal pri organizovaní kultúrnych a športových podujatí v meste Leopoldov. Nedá sa vymenovať všetky akcie, podujatia, situácie, zamestnania, v ktorých zanechal svoj rukopis. Žiaľ, pre podlomené zdravie R. Osvalda sme už nestihli uskutočniť sériu rozhovorov o starom Mestečku. O rôznych epizódach, ktoré kroniky pre svoju striktnú objektivnosť nezaznamenali, no srdce človeka prežívalo.

Za rozsiahle aktivity pre rozvoj svojho rodiska ho vedenie mesta ocenilo v r. 2001 pri príležitosti 30. výročia udelenia štatútu mesta Cenou mesta Leopoldov za mimoriadny prínos pri udelení štatútu mesta. *„Ďakujem vám za slová povzbudenia, zrelej múdrosti, za inšpiráciu. Ďakujem vám v mene občanov mesta Leopoldov za vašu aktivitu, neutíchajúci elán, humor, vytrvalosť, nadšenie a nasadenie. Je iba veľmi málo Leopoldovčanov, ktorých ste svojou činnosťou nejakým spôsobom nezasiahli. Vaše idey ukázali, že sú životaschopné pre svoju potrebnosť. Verím, že nájdu svojich pokračovateľov, hoci tá nezameniteľná osvaldovská esencia... bude chýbať,“* uviedla primátorka mesta Terézia Kavuliaková počas rozlúčky s Dr. Rólandom Osvaldom 23. marca na mestskom cintoríne v Leopoldove, kde s a s ním prišla rozlúčiť aj bývalá „osvetárska“ kolegyňa Alena Jelušová, starostka neďalekých Maduníc.

Vincent Jurík (1945 - 2021)

Vincenta Juríka Leopoldovčania poznali ako neúnavného pestovateľa a šľachtiteľa kráľovskej krásy gladiol (i gladiolov). Výstižne zvykol hovoriť, že pestovanie gladiol je umelecká dielňa pod holým nebom. V umeleckej dielni bez oddaného, nadaného a vytrvalého umelca by však nevzniklo žiadne umelecké dielo. A tým umeleckým majstrom v tejto dielni pod holým nebom bol práve Vincent Jurík.

Len pestovatelia gladiol vedia, koľko pozornosti a trpezlivosti musia venovať cibulkám, kým z nich vyrastú bohaté a krásne klasy s pevnými farebnými a odolnými kvetmi. Vincent Jurík ich pestoval v

desiatistisoch, ale zároveň na svojej záhrade a neďalekom pozemku šľachtil nové odrody navzdory horúcim a suchým letám či výkyvom počasia. Aj vďaka jeho neúnavnej práci sa slovenskí pestovatelia a šľachtitelia gladiol dostali medzi svetovú špičku – veď napokon od roku 1976 víťazia na celosvetových výstavách gladiol práve slovenské kvety.

Vyšľachtenie a dopestovanie nových odrôd, ktorému sa venoval Vincent Jurík, je behom na dlhé trate. Sám sa pestovaniu gladiol venoval asi od polovice 60. rokov, po roku 2000 ročne vysádzal okolo dvadsaťtisíc hlúz. Nové odrody museli prejsť prísny testovaním, ktoré mali za úlohu okrem iného aj posúdiť kvalitu a trvalosť vlastností nových krížencov, a až po siedmich rokoch sa mohli dostať na trh. Asi až vo štvrtom roku pestovateľ vie odhadnúť, či má vôbec význam pokračovať ďalej v šľachtení konkrétnej variety. Mnohé sa od svojho otca naučil aj syn pána Juríka Daniel, ktorý sa takisto venoval pestovaniu gladiol, a ešte v roku 2012 otcovi pomáhal pre prezentovanie nádejných semenáčov.

Svoje nové výpestky a výpestky svojich kolegov zo Slovenska i Čiech takmer dve desaťročia prezentoval Vincent Jurík na každoročnej výstave gladiol a letných kvetov v rámci sprievodných hodových podujatí od roku 2000. Sám na ňu zvyčajne dodával okolo 400 kvetov. Leopoldov sa tak akoby stal inkubátorom nových sort, ktoré vznikli priamo v Leopoldove na poli pána Juríka alebo v iných regiónoch. Medzi registrovanými krížencami, ktoré vyšľachtil a pomenoval, nájdeme variety s výstižnými názvami, ktoré motivovala farba kvetov, ich tvar, kompozícia či veľkosť, napríklad Bátorička (2008), Ametyst, Laugaricio, (2009), Žltá rieka, Anjelské svetlo, Devín (2010), Nefertiti, Papagelo, Ján Pavol II., ba dva krížence odkazujú aj priamo na miesto ich pôvodu – Leopoldov a Práner. Niektoré z nich si rýchlo našli obľubu medzi slovenskými pestovateľmi, ale aj v zahraničí. Rozpracovaných mal asi šesťdesiat perspektívnych variet, ktoré – nebyť ochorenia, čo ho na niekoľko rokov vzdialilo od milovanej záľuby – avizoval na ďalšie výstavy a testovanie. „Nebyť kríženia, gladioly by som ani nepestoval. Práve to, čím vás nová rastlina obdarí, občas aj prekvapí, je to, čo ma posúva ďalej. Tu sa nedá zastať, dá sa len pokračovať,“ povedal počas jednej z výstav kráľovských kvetov.

V posledných rokoch zdravotné komplikácie zabránili pánovi Juríkovi pokračovať v úspešnej šľachtiteľskej práci. Majster svoju dielňu pod holým navždy opustil 6. apríla...

Mária Vykopalová (1920 – 2021)

Z nášho mesta nepoznáme veľa ľudí, ktorým by Pánbožko dožičil možnosť dočkať sa symbolických stých narodenín. V minulom storočí vieme, že storočnice sa dožil Ján Tankovič (1880 – 1980) a azda najdlhovejším obyvateľom, resp. najdlhovejšou obyvateľkou nášho mesta sa stala Antónia Kunovičová (narodila sa roku 1906 vo Veľkom Záluží a do svojich sto rokov žila vo svojom byte na Prechodnom, potom sa presťahovala k svojmu synovi Emilovi do Bratislavy, známemu textárovi a publicistovi, a dožila sa neuveriteľných 106 rokov).

V auguste minulého roka bola primátorka mesta zablahoželat ďalšej storočnej občanke nášho mesta, pani Márii Vykopalovej. Narodila sa vo Veľkých Kostoľanoch, zakrátko sa jej rodičia presťahovali do Červeníka a podstatnú časť svojho života pani Vykopalová prežila v Leopoldove. Pripravovala sa na prácu domácej a využila sa za krajčírku v krajčírskej dielni v hlohovskom Petre, kde sa napokon zoznámila aj so svojím budúcim manželom. Prišla druhá svetová vojna a mladomanžela Kolomana veliteľstvo armády Slovenského štátu odkomandovalo na front. Vojna bola zlá a každý deň

prežívala ako iní v strachu. V pamäti mala bombardovanie železničnej stanice a vojenské akcie zamerané na vlaky. Pri prechode frontu sa obávali rabovania. Žili skromne – ináč sa ani nedalo. Pani Mária svoju rodinu zaodlala do košiel, ktoré vyhotovila z hodvábného padáka parašutistu, ktorý zoskočil na záhradu jej babky. Počas nášho stretnutia spomínala aj na vlaky zväzujúce židov a nepohodlných ľudí do koncentračných táborov. *„Cez Leopoldov v 40. rokoch prechádzalo veľa transportov. Vždy, keď tu nejaký takýto vlak dlhšie stál, v mestečku zriadení vyhlásili, aby ten, kto má, k vlaku priniesli chlieb alebo ovocie. Chodili sme ku každému takémuto vlaku a cez malé okná sme trpiacim ľuďom, ktorí boli v dobytých vagónoch naložení ako lichva, podávali, čo sme práve mali na jedlo. Z tých mnohých ľudí si pamätám len na jedného Rišňovčana, ktorému sa podarilo cez pootvorené dvere z vlaku utiecť.“* Ba akýmsi židom v pivnici počas vojny dokonca ukrývali kufre. Ich majitelia sa po jej skončení, našťastie, vrátili.

Rodina M. Vykopalovej spočiatku bývala na Hurbanovej ulici, potom počas vojny u babky, zakrátko aj u lekára Dmitrija Stankeviča, krátko aj v budove starej pošty. Medzičasom sa rodina rozrástla o štyri deti: Darinu, ktorá s manželom žije v Leopoldove a je k mame najbližšie, dvojčiky Petra a Pavla a napokon o najmladšiu Máriu. Manželia si napokon postavili dom na dnešnej Hlohovskej ceste. Pamiatkou na to obdobie bol aj vysokánsky smrek stojaci pred jej domom ešte donedávna. Ten sa pred niekoľkými rokmi rozhodla darovať Trnave, kde robil na námestí v predvianočnom období a cez Vianoce radosť všetkým hosťom. Ku koncu života pani Vykopalová už nohy veľmi nosiť nechceli a bola čoraz viac odkázaná na svoje deti. Napriek tomu sa pomocou detí a ich áut ešte občas vybrala na výlet po okolí. Mala rada svoju záhradu, čerstvé ovocie z nej a milovala kvety a ľudí. Nikto nečakal, že vydarená oslava storočnice bude poslednou narodeninovou oslavou optimisticky naladenej Márie Vykopalovej. Zomrela 15. marca.

Čeť ich pamiatke.

Pripravil Juraj Hladký.

Pracuje na oživení centra i periféria mesta

Arborista:

„Záleží len na nás,

či sa nám bude v mestách dobre žiť a dýchať.“

V roku 1989 získal druhé miesto v celoštátnej environmentálnej súťaži za snímku *Apokalypsa*. No ako sám hovorí, aj keď intenzívne fotografuje, zväčša nevystavuje a ani neposiela fotografie do súťaží. Arboristu Ivana Šipkovského však poznáme v našom regióne najmä ako osobnosť, ktorá sa stará o zeleň aj v Leopoldove. A slovo osobnosť sme nepoužili náhodou. Pozerá sa na faunu a flóru komplexne. Ako milovník prírody, jej obdivovateľ, ale aj formovateľ a estét. Ivana Šipkovského z Trakovíc sme však tentoraz neoslovili ako autora fotografií a milovníka prírody, ale najmä ako odborníka na stromy v leopoldovskom prostredí.

Ivan Šipkovský absolvoval trnavské gymnázium. Jeho ďalšou špecializáciou sa na vysokej škole mala stať ekológia živočíchov, no život to zariadil inak. Oženil sa, zamestnal sa a neskôr sa zapísal na diaľkové štúdium botaniky a krajinej ekológie na VŠP v Nitre. Školu však nedokončil, pretože prišiel rok 1989 a s ním zmena režimu a rozšírenie rodiny o syna a dcéru. Začal pracovať na úrade životného prostredia v Hlohovci ako referent ochrany prírody a od roku 1992 sa začal viac venovať sadovníctvu. Založil dvojhektárový jablonoňový sad, kde vysadil tritisíc jabloní s víziou ekologického hospodárenia. V roku 2000 vymenil prácu súkromne hospodáriaceho roľníka za záhradnícku

živnosť so špecializáciou na ekologické sadovníctvo a starostlivosť o stromy. V roku 2010 založil spoločnosť s portfóliom ekoaktivít zameraných na arboristiku a všetko, čo s ňou súvisí. My sme sa ho pýtali nielen na stromy všeobecne, ale aj na ich ochranu v našom meste.

* Skôr než sa dostaneme do leopoldovského parku na námestí, povedzme si, čo všetko potrebujú stromy vo voľnej prírode na to, aby boli zdravé, dobre rástli a dožili sa vysokého veku.

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že les ako spoločenstvo drevín, bylín a ostatných organizmov je vrcholným štádiom vývoja, tzv. klimax, vývojovo vystupňovaný ustálený systém, a smerujú k nemu všetky spoločenstvá v ekologickom zmysle. Závisí od pôdných a klimatických podmienok prostredia, v ktorom sa vyvíja. Teda je potrebné uvedomiť si, že stromy sú zložky spoločenstva, profitujúce na určitých typoch pôd a v určitom klimatickom pásme. Je jasné, že nesadíme palmy napríklad na Záhorí, pretože by tam zmrzli, ale ani vrbu, pretože neznášajú ľahkú piesočnato-hlinitú pôdu. To je základný poznatok pre prežívanie vysadených jedincov v mestskom či v akomkoľvek prostredí. Čiže musíme vysádzať vhodné dreviny, kultivary do vhodného prostredia.

* Aj keď je naše mesto malé, z hľadiska

zástavby a dopravného ruchu v uliciach môžeme hovoriť o typicky mestskej aglomerácii. Čo všetko v porovnaní s prírodným prostredím chýba stromom v mestách?

Ak máme vhodný druh, presnejšie povedané kultivar, a ideme ho vysadiť do vhodnej pôdy, musíme zvažovať ďalšie premenné, ktoré v mestách vplyvajú na rast drevín – je to zhutnená pôda s nedostatkom vzduchu, nedostatok živín, kontaminácia soľou atď. Už pri prvotnom výbere druhu na výsadbu musíme postupovať v súlade s tým, aké podmienky mu dokážeme vytvoriť pri výsadbe, teda napríklad aký je výkop výsadbovej jamy, vymedzenie prekoniteľného priestoru, možnosť výmeny pôdy, dostupnosť vody a živín a podobne. Platí to aj pre podmienky, ktoré vieme udržať následne počas ďalších rokov jeho očakávanej existencie. V praxi sa často stretávame s reklamnými kampaňami na výsadbu množstva jedincov, ale po výsadbe si na ne už takmer nikto nespomenie. A pritom povýsadbová starostlivosť je dôležitá ako samotná výsadba. Jednou z najpálčivejších otázok je zanedbávanie primeraného povýsadbového rezu a aj následných každoročných rezov.

*** Na zdravotný stav môže negatívne vplyvať celý rad ďalších faktorov.**

Vplyvov je množstvo, napríklad v mestskom prostredí bojujeme s problémom ako vtesnať čo najviac prírastkov na jednotku plochy. Pritom môžeme uvažovať o faktoroch, ako sú stavby, parkoviská, mobiliár, technológie, inžinierske siete, ale môžeme sa pozrieť na to z iného pohľadu – cez línie, rozvrstvenie horizontálne a vertikálne, zvukové a iné benefity. V takomto zmysle je potrebné veľmi starostlivo rozvažovať, či je v priestore dostatok možností na výsadbu. Ak áno, tak ákú. Toto je skôr filozofická otázka, pretože v minulosti sa nesadilo vôbec, alebo sa sadilo bezhlavo. Teraz nastáva situácia, aj v súvislosti s klimatickými zmenami, keď je asi každému jasné, že bez stromov to

nepôjde. V súčasnosti je stále viac osvietených starostov, ktorí chcú problém so zeleňou v urbánnom prostredí riešiť stoj čo stoj. Z okolitého sveta sa k nám dostávajú príklady, ktoré si môžeme osvojovať aspoň v dostupnom smere. Tak sa azda aj u nás konečne začne na zeleň pozeráť ako na prioritu, resp. rovnocennú súčasť mestského prostredia, ako majú byty, autá, parkoviská, komunikácie. Povedané v skratke: ak chceme mať stromy, je potrebné im „vyárendovať“ dostatok priestoru na koruny, ale takisto aj na koreňové sústavy, ktoré viac-menej kopírujú nadzemnú časť. Aby som sa vrátil k podstate otázky, tak zeleň a stromy takisto ako iné odbory potrebujú špecialistov, odborníkov nielen na projektovanie, ale aj na výsadbu a starostlivosť v každom štádiu ich života. V ich mladosti ide o záhradníka, v pokročilých vekových kategóriách ide o arboristu. Je neslýchaná blamáž, ak necháme kvalitnú výsadbu vykosiť nepoučenému strojníkovi kosačky. To isté platí o rezoch drevín. Nesprávny rez je začiatok konca každého vysadeného stromu. Rezné rany konárov sú vstupnými bránami patogénov, ktoré veľakrát rýchlo ukončia život takto zmrzačeným jedincem. Je potrebné vedieť, ako a kedy rezať stromy v ich jednotlivých vývojových štádiách.

*** Podme do nášho mesta. Už prešlo dost vody vo Váhu od rekonštrukcie centrálnej zóny na Námestí sv. Ignáca. Ako sa na tieto úpravy pozeráte po rokoch?**

Rekonštrukcia centrálnej mestskej zóny, zahŕňajúca aj park na námestí, sa realizovala už takmer pred 10 rokmi a za túto dekádu sa z Leopoldova obrazne aj doslovne stáva sympatické, pre život príjemné mestečko. Nie je náhoda, že hlavné námestia sú srdcom sídel, zabezpečujú mnoho funkcií a „tepú“ podľa toho, akú im venujeme starostlivosť. Mal som šťastie, že vývoj tejto starostlivosti som intenzívne sledoval už od času pred samotnou rekonštrukciou, a tak viem veľmi detailne porovnávať. Ako je známe prax,

takmer vždy zaostáva za teóriou a aj preto sa už pri zakladaní nových výsadiieb pri rekonštrukcii urobilo niekoľko chýb, s ktorými sa stretávame doteraz. Niektoré sa ovplyvniť nedali, alebo len veľmi ťažko, iným sa vyhnúť dalo, ale nefungovali spätné kontrolné väzby, prípadne chýbali peniaze. Vo vykonávacom projekte sa určili dreviny na výrub, zostávajúce dreviny a nakoniec sa vymedzili plochy na nové výsadby. Základ rekonštrukcie však spočíval vo vybudovaní dlažbočných spevnených plôch, technológií a súvisiaceho parkového mobiliára. Pri výkopových prácach a pri ich nešetrnej realizácii došlo k viacerým poškodeniam koreňových sústav, ktoré sa u drevín prejavujú postupne po rokoch. Ako príklad môžem uviesť odumretie lipy v dlažbe pri detskom ihrisku. Pred 5 rokmi som na žiadosť mesta 50-ročný strom odstránil aj s koreňmi a na jeho miesto vybral a vysadil ľaliovník tulipánokvetý, ktorý v súčasnosti tvorí už lokálnu dominantu. Podobne to bolo aj s lipou malolistou a čerešňou vtáčou na ploche detského ihriska. Na ich miesto som dosadil tiež veľmi zaujímavý druh – paulowniu plstnatú, koncom jari nasadzujúcu nádherné fialové kvetenstvá.

* Spomeňme aj niektoré ďalšie dreviny, ktoré sú rovnako krásne, no ich krása sa ukázala až po rokoch od úprav na námestí a v širšom centre Leopoldova.

Projekt naplánoval dosadenie nových drevín pod existujúce neperspektívne javory cukrové, určené k postupnému výrubu. Sú vo veku niekoľkých desaťročí, v minulosti nesprávne orezávané „na hlavu“, a preto odumierajú. (Nesmieme si ich mýliť s javormi cukrodárnymi, ktorých listy sú symbolom Kanady a ich miazga

obsahuje veľa cukru.) Ich miesto v budúcnosti zaujmú v línii popri hlavnej ceste vysadené lipy špeciálneho kultivaru. To je hlavná výzva pre záhradníka, aby zabezpečil zdravý vývoj nových stromov a postupnú, nie radikálnu likvidáciu poškodených javorov. Ako zaujímavosť v parku môžem spomenúť druh ginko dvojľaločné, rastúce v trávniku pred kostolom, alebo aj nádherné načerveno kvitnúce pagaštany červené pri pomníku. Spomenúť hodno ešte štíhlu formu buka lesného v letníčkovom záhone pri predajni novín a časopisov. S prekvapením som zistil, že pri zakladaní výsadiieb po rekonštrukcii dodávateľská firma namiesto troch jaseňov mannových vysadila jasene pensylvánske. Tieto sú v dospelosti vyššie a mohutnejšie, čo sa v budúcnosti bude musieť riešiť redukčným rezom.

Dokončenie v nasledujúcom čísle.

Text a foto Martin Jurčo a Ivan Šipkovský

Nechytajte mláďatá v prírode

Mláďatá nie sú opustené, nechytajte ich! Slovenská poľovnícka komora a jej miestne odbočky počas celej jari upozorňujú na to, aby sme nechytali mláďatá, ktoré napohľad vyzerajú opustene. Jednu z informatívnych tabuliek umiestnili pri železničnej zastávke

popri ceste vedúcej na leopoldovskú Štrkovku. S postupným oteplením totiž prichádza na svet potomstvo voľne žijúcich živočíchov. Návštevníci prírody by teda mali byť v strehu. Ako pripomínajú poľovníci, hlavne na jar by sme mali byť v prírode ohľadupľnejší. Najmä živočíchy sú v tomto období oveľa zraniteľnejšie. Nerušíme teda prírodu nevhodným správaním počas nášho pobytu v nej. Najmä v teplejších oblastiach, ako je lokalita popri Váhu, už vidieť malé zajace a v iných regiónoch i diviáčatá. Postupne k nim pribúdajú i srnčatá.

Diviačikom, káčatkám i zajacom pri ich príchode na svet neublížil mráz. Samice zajaca poľného, ako aj srny nechávajú svoje mladé odložené a niekoľkokrát za deň sa k nim vracajú. Sú roztomilé, ale nie sú opustené. Ich mama je niekde na blízku a práve vaša prítomnosť jej bráni vrátiť sa späť.

Nájdene mláďatá v žiadnom prípade nechytajte do rúk a čo najskôr sa vzdialte, najlepšie rovnakou cestou, akou ste prišli. Snažte sa vyhnúť aj nadmernému pohybu okolo mláďat a nezdržiavajte sa pri nich.

Je jar a my sa rodíme.

MLÁĎATÁ V PRÍRODE NIE SÚ OPUSTENÉ

Ich mama je nablízku.

Ďakujeme, že sa v prírode správate ako zver :)

Čím viac ľudského pachu na mieste zanecháte, tým viac návrat matky k mláďatám predĺžite. V žiadnom prípade sa ich nedotýkajte! Mláďatá po kontakte s človekom strácajú svoj prirodzený pach a matka ich už následne nemusí prijať. Mimoriadne obozretní buďte pri náleze mláďat diviačej zveri, malých pruhovaných prasiatok. Ich matka (bachyňa) sa od nich vzdaluje len zriedka a pravdepodobne je niekde veľmi blízko. V záujme ochrániť svoje potomstvo nebude váhať zaútočiť a môže človeku spôsobiť vážne zranenia. Rovnako obozretní buďte aj na prechádzke so psíkom, pretože mláďa mu nedokáže uniknúť, ani sa brániť. Vyhnite sa preto miestam, kde je pravdepodobnosť ich výskytu a nepúšťajte svojho psa z dohľadu.

Text a foto: (maju)

WWW.POLOVNICKAKOMORA.SK

Leopoldov sa dostal do rebríčka Smart Cities

Andrej Kóna je odborník na značky a marketingový manažér. Už niekoľko rokov je členom Brand Council, najvyššieho odborného orgánu programu Superbrands. Založil občianske združenie Brand Institute, ktoré funguje už dvanásť rokov. Pôsobí na Katedre verejnej správy Fakulty sociálnych vied Univerzity sv. Cyrila a Metoda, kde spolu s kolegami vytvoril prvé slovenské porovnanie inteligentných samospráv. V tabuľkách hodnotenia sa objavilo aj mesto Leopoldov.

Andrej Kóna je autorom prvej a zatiaľ aj jedinej publikácie venujúcej sa tvorbe značky miesta. Kniha Brand destinácie je podľa recenzentov prvá svojho druhu na Slovensku. Zrejme bude nadhlo aj jediným produktom na knižnom trhu, ktorý sa neviaže vyslovene na akademické prostredie, ale snaží sa o popularizáciu témy, ktorá čoraz viac rezonuje v kontexte globalizácie aj v svetovom meradle. My sme sa však s Andrejom Kónom rozprávali

o ďalšom z projektov, na ktorých spolupracoval, a teda o téme inteligentných samospráv a vyhodnotenia samospráv a regiónov v oblasti Smart City Index.

* Čo zahŕňa pojem inteligentná samospráva? Ako by sme my laici mali chápať tento pojem?

Koncept inteligentných miest, anglicky smart cities (SC), nie je nový. Podstatou je zakomponovanie takých technológií alebo procesov, ktoré pomôžu samosprávam vysporiadať sa nielen so súčasnými výzvami, ale aj pripraviť sa na budúce zmeny prostredia a jeho vývoja. Ide napríklad o systémy predvídania a skorého upozornenia pred katastrofami alebo priame zásahy do prostredia, aby ku katastrofám neprišlo. Inteligentná samospráva sa však nedá vytvoriť bez prístupu organizácií s inovatívnymi technológiami a procesmi, teda službami. Ekosystém podnikateľov a stavovských organizácií je schopný v spolupráci so samosprávami

rozvíjať a zakomponovať také nástroje, ktoré inteligentné samosprávy sú schopné absorbovať. Implementácia technológií alebo procesov inteligentného mesta nie je cieľ, ale cesta. Obyvateľ by teda mal mať prístup z domu k službám samosprávy alebo k svojmu lekárovi. Podnikateľ má prehľad o najnovších nariadeniach, ktoré sa týkajú aj jeho podnikania či komunikuje so samosprávou bez nutnosti návštevy mestského úradu. Podobne to je aj v prípade turistu alebo investora.

* Jednou z vašich prác je aj vyhodnotenie rebríčka samospráv a aj regiónov, ktoré by sme mohli zaradiť do kategórií inteligentných miest...

Nemáme inteligentné a neinteligentné samosprávy. Ide o preklad z angličtiny do slovenčiny, ktorý je zle interpretovaný. V prípade agendy inteligentných samospráv vďaka novodobým technológiám a inovatívnym procesom (napríklad sledovanie dochádzky zamestnancov miestneho úradu v prepojení na aktivity, úlohy a iné systémy samosprávy) sa samospráva stáva dostupnejšia, odolnejšia voči výzvam súčasného sveta a môže sa konštantne rozvíjať. Samosprávy, ktoré procesy a technológie rozvíjajúce agendu inteligentných miest zavádzajú nebudú, prípadne ich budú zavádzať v nedostatočnej miere, nebudú konkurencieschopné. Môže to spôsobiť odliv obyvateľstva, zaťažené podnikateľské podmienky, nezáujem investorov alebo aj turistov o dané prostredie.

* Ako vznikol Smart City Index (Smart Village) a čo je jeho úlohou?

Slovenský SMART City Index vznikol ako akademický projekt výsledkom spolupráce Fakulty sociálnych vied Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave a Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky pri príležitosti spolupráce na tvorbe Smart Cities Workshop-e zastrešovaného Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj. Prvé dáta porovnávania slovenských inteligentných samospráv boli

prezentované koncom roka 2019 v Bratislave práve na podujatí Smart Cities Workshop. Cieľom je stanoviť aktuálnu pozíciu samospráv, identifikovať možnosti rozvoja a priniesť firmám s inteligentnými technológiami a procesmi informácie o týchto samosprávach, aby ich mohli osloviť s ponukou, ktorá by vyriešila nedostatky samospráv v stanovených oblastiach indexom.

*Ako sa v celkovom rebríčku umiestnil Leopoldov a čo možno z týchto tabuliek vyčítať?

V rámci veľkostných skupín 3-tisíc až 8-tisíc obyvateľov, v ktorej sa porovnávalo 177 samospráv, sa umiestnil na 53. pozíciu, pred Leopoldovom je Terchová a za ním Okoč. Na prvom mieste je Miloslavov. Celkovo bolo hodnotených 257 samospráv. Pandémia vo všeobecnosti mala negatívny vplyv na riadenie samospráv, spomalil sa ich rozvoj.

*Znamená to, že sa tam zaraďujú objektívne kritériá a samotná práca samospráv. Ako sa finalizuje a robí rebríček samospráv? Podľa akých kritérií a ako sa vyhodnocuje?

Zakomponovanie agendy inteligentného mesta sa zameriava na šesť hlavných oblastí (Inteligentná ekonomika, Inteligentná mobilita, Inteligentná verejná správa, Inteligentný život, Inteligentné veci verejné a Inteligentné prostredie). Ide o šesť referenčných oblastí, na ktorých sa zhodujú mnohí autori alebo významné inštitúcie zostavujúce hodnotenia svetových samospráv. Aby týchto šesť oblastí bolo naplnených, dostupné štatistické dáta predstavujú indikátory, ktoré sú základnou stavebnou jednotkou indexu. Ide o dáta, ktoré zbiera Štatistický úrad SR, Eurostat, OECD alebo iné organizácie a tieto dáta majú vplyv na hodnotenie. V indexe nehodnotíme konkrétne technológie. Podstatné je, aký výsledný dopad v rámci sledovaných indikátorov daná samospráva dosahuje. Napríklad ochorenia dýchacích ciest na počet obyvateľov samosprávy,

prípadne počet nehôd nemotorizovanej dopravy alebo účasť na veciach verejných. To sú indikátory, ktoré môžu byť ovplyvnené technológiami alebo procesmi pri implementácii smart agendy.

*V čom by sa dali zlepšiť ukazovatele a aké sú porovnanie so zahraničím? V čom majú samosprávy najväčšie problémy?

V prvom rade máme čo doháňať v rámci hodnotiacich ukazovateľov. Je potrebné sa posunúť vpred a začať dáta nielen zbierať, ale aj zdieľať. Znamená to, že na jednej strane dáta, ktoré samospráva získava, by mala byť schopná v nejakej miere aj zdieľať – napríklad aj na výskumné účely. Ďalej je treba posunúť sa v štruktúre a type dát, ktoré sa zbierajú. Tie súčasné sú už „zastarané“ a pre potreby riešenia výziev budúcnosti sú nevyužiteľné. Stále treba myslieť na to, že dáta, ktoré sledujeme, by mali byť určené pre výhľady do budúcnosti. Potom tu máme nedostatočné povedomie o agende inteligentných samospráv. Čo je smart a čo už nie je a že to nemusí byť len technológia, ale aj procesy, ktoré nám pomôžu „stať sa

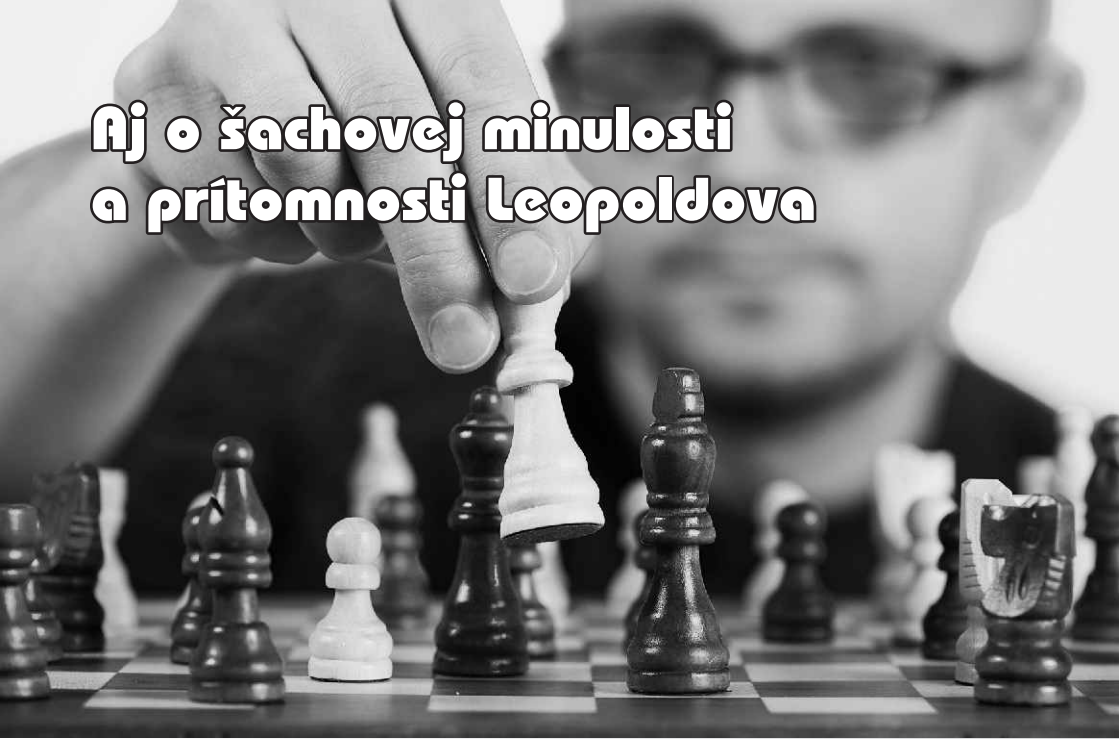
smart“. Máme mnoho obcí, ktoré nemajú všetky domácnosti pripojené na kanalizáciu alebo pitnú vodu. To v žiadnom prípade nie je smart. Rovnako ako LED verejné osvetlenie, pokiaľ stožiar, na ktorom toto osvetlenie je, nemá možnosť rozšírenia na senzory, wifi či iné technológie. Zároveň máme na Slovensku výrazne bohaté mestá, ktoré si môžu dovoliť nielen tvoriť štúdie a plány, ale ich aj naplňovať financovaním. Alebo ich naplňovať prostredníctvom zamestnancov, ktorí získavajú cez projekty externé zdroje. So zahraničím sa veľmi porovnávať nemôžeme, nakoľko máme len niekoľko samospráv, ktoré majú dostatočný počet hodnotiacich prvkov, aby mohli byť v rebríčku svetových samospráv. Hovoríme o Bratislave, Košiciach a možno Banskej Bystrici či Žiline. V rámci Trnavského samosprávneho kraja pre projekt Smart región TTSK pracujem na kompletizácii Smart stratégie a zodpovedám za oblasť Zdravotníctvo a Sociálna oblasť.

Text a foto Martin Jurčo

Príspevky na zateplenie rodinného domu

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky ešte v apríli zverejnilo výzvu č. Z8/2021 na predkladanie žiadostí o poskytnutie príspevku na zateplenie rodinného domu. Podmienkou je, aby išlo o rodinný dom starší ako 10 rokov, nemôže ísť o novostavbu). Žiadosti o príspevok je možné predkladať od 18. mája do 30. júna 2021. Rezort výzvy s týmto zameraním zverejňuje pravidelne a voči predchádzajúcej výzve č. Z7/2020 sa podmienky pre poskytnutie príspevku na zateplenie rodinného domu nezmenili. Všetky potrebné podklady k žiadosti záujemcovia nájde na internete.

Aj o šachovej minulosti a prítomnosti Leopoldova

Šachové okienko po deviatich rokoch a ako ďalej?

Šachová rubrika existuje v našom časopise už deväť rokov. Spýtali sme sa jej zakladateľa – šachového skladateľa, historika, publicistu i popularizátora kráľovskej hry v našom malom meste – Gorazda Kollárika na skúsenosti s ňou a tiež všeobecne o tomto duševnom športe i v spojení s pandemiou.

Gorazd, po dvanástich mesiacoch sa opäť stretávame, aby sme bilancovali uplynulý rok. Čo nové priniesla rubrika Šachová partia pre zábavu i poučenie, akú zábavu i poučenie priniesla šachistom?

Uplynulý rok priniesol ľuďom celého sveta nezvyčajnú životnú skúsenosť v podobe boja proti neviditeľnému nepriateľovi veľkosti len niekoľko nanometrov, čo sa prejavilo aj v oblasti športu vrátane šachu. Niektoré turnaje sa kvôli hygienickým opatreniam nemohli uskutočniť, lebo ich usporiadatelia jednoducho nemali šťastnú ruku pri voľbe termínu konania. Tak dopadli napr. aj Medzinárodné majstrovstvá seniorov vo V. Tatrách. Preto sme uverejnili štyri komentované partie z predchádzajúceho ročníka a doplnili ich dvoma z iných súťaží leopoldovských šachistov. Snáď sme tak uspokojili záujemcov o praktický šach, ktorí si mohli doplniť svoje poznatky zo šachovej teórie, lebo komentáre sú písané učebnicovým spôsobom.

So Šachovým okienkom ste začínali pred deviatimi rokmi. Čo nové sa v okienku vyskytlo?

Uverejnili sme šesť skladieb slovenských autorov – buď jubilantov, alebo aj dvoch už nežijúcich – ako spomienku na nich. Pripomenuli sme si 75. narodeniny dvoch významných šachových skladateľov z Nitry, 55. narodeniny veľmajstra v kompozičnom šachu z Bratislavy a 70. narodeniny profesora jadrovej fyziky z východného Slovenska. Do riešiteľskej súťaže prišlo celkovo 55 riešení, medzi ktorými sme našli aj Leopoldovčanov: Jaroslava Gergiča, Mariána Miklaša a Jána Marku (z Bratislavy). Uverejnené skladby boli

rôznej náročnosti, čo sa potom prejavilo aj v počte odpovedí. V niektorých sa vyskytli aj tzv. zvodnosti, ktoré nevedli k splneniu výzvy uvedenej pod diagramom, ale mohli pomýliť riešiteľa. Najnáročnejšie boli viactahové úlohy. Šesť riešiteľov, ktorí poslali správne riešenie, bolo finančne odmenených.

Prečo sa pri kráľovskej hre počas partie nehlási súperovi „šach, mat, pat a garde“?

„Šach“ znamená napadnutie kráľa nepriateľským kameňom a „garde“ zase dámy. Odôvodňuje sa to tým, že by to mohlo protihráča rušiť, lebo sa predpokladá, že tieto skutočnosti vidí, hoci pri bleskovej hre si môže nevšimnutie šachu znamenať prehru. Pamätám si, že pri jednej mojej dávnej návšteve u môjho bývalého kamaráta a spolužiaka počas vianočných prázdnin ma bývalý zástupca riaditeľa Základnej školy v Leopoldove Ferdinand Hollnsteiner vyzval na partiu šachu, lebo chcel zistiť, na akej úrovni ho hrám. Počas hry mi vždy nezabudol pripomenúť tieto dve slová. Vyslovoval ich s veľkým oduševnením a hlasito, ako keby som bol hluchý. Našťastie pre mňa sa nedostal aj k slovu mat... V šachovom klube pri železničnej stanici mi môj bývalý leopoldovský učiteľ Ladislav Tačovský chcel dať poriadnu lekcii šachu.

Začal hrať veľmi rýchlo ako veľmajster počas simultánky. Pri hre sa prejavil vzťah učiteľa a žiaka. Od začiatku som videl, že sa ma snaží rýchlo poraziť. Nastavil som mu jednoduchú pascu. Napadol som nenápadne jeho dámu strelcom, ale „garde“ nehlásil. Tento môj ťah bol pre neho celkom neškodný, ak by bol správne reagoval. V rýchlosti hry si nevšimol, že jeho najmocnejšia figúra na šachovnici je v ohrození. Po jej strate sa čoskoro vzdal, lebo zistil, že jeho odpor je márný. V zborovni učiteľom vysvetľoval, ako so mnou prehral, čo odôvodňoval tým, že je už starý, hoci vtedy mal len asi 46 rokov, a na dámu si vraj už nedáva pozor, čím myslel možno aj na svoju manželku Moniku – vtedajšiu riaditeľku školy. Takéto jednoduché triky sa dajú využiť pri zrýchlennom šachu alebo bleskovej hre. Samozrejme, že aj žena šachistka si musí strážiť svoju „kráľovnú“ bez rozdielu toho, ako je sexuálne orientovaná (úsmev).

Čo vás najviac zaujalo v šachovom svete v uplynulom a prajete si v tomto roku?

Využil som prítomnosť populárnej moderátorky a mediálnej hviezdy Adely Vinczeovej-Banášovej v hlohovskej Zámockej záhrade (13. 8. 2020) pri Čítaní na tráve, kde malým deťom čítala rozprávky, rozprávala sa i fotila s nimi. Pricestovala svojím autom, ktoré zaparkovala pred amfiteátrom. Po jej vystúpení v čiernom oblečení z BMW som jej pripomenul televíznu reláciu Trochu inak, kde v r. 2018 hrala šach so 17-ročným slovenským medzinárodným majstrom. Vďaka minikamere umiestnenej nad šachovým

stolíkom som napísal do nášho časopisu zápis partie a pripísal, za akých okolností a kde sa hrala. Veľmi dobre si pamätala na svoj šachový duel s mladým Bojničanom Viktorom Gažíkom a s radosťou i milým úsmevom prevzala ponúknutý Leopoldov č. 2/2019 (na obr.), kde som v rekapitulácii za rok 2018 uvedenú akciu popisoval. Ukázala, že aj maličkosť ju dokáže potešiť. Pred čítaním rozprávky mi ešte stihla prezradiť, že jej hrubá chyba v súboji dvoch mozgov ani chybou nebola, ale skôr zámer na prekvapenie mladého šachistu. Ako profesionálka sa nedala mnou zaskočiť, rýchlo pochopila vzniknutú nečakanú situáciu pred amfiteátrom v Hlohovci a pohotovo ukázala dvojmesačník pred fotoaparát. Predpokladám, že si pani Adela odložila časopis do svojho súkromného archívu. Aj takýmto spôsobom sa dá robiť reklama nielen šachovej rubrike, ale aj nášmu malému mestu. Postoj môjho tela na zábere môže naznačovať, ako keby som chcel dámu v čiernom zbiť, ale ubezpečujem čitateľov, že je to len očný klam (úsmev).

Aký vplyv mala koronakríza na šachové podujatia na Slovensku a vo svete?

Aj napriek obmedzeniam pri organizovaní spoločenských akcií sa podarilo v prechodnom období od jari do jesene zorganizovať niekoľko zaujímavých šachových turnajov, ako boli napríklad Majstrovstvá amatérov v Topolčanoch, Skalický šachový festival, tradičný otvorený turnaj v T. Lomnici a niektoré ďalšie, len pre seniorov v T. Matliaroch sa to nepodarilo, lebo plánovaný termín na prelome mája a júna sa ukázal ako nevhodný. Kráľovská hra má oproti iným športom veľkú výhodu, že sa dá hrať aj na diaľku s využitím počítačov a internetu, čo sa aj využíva. Podobne je to pri riešiteľských súťažiach šachových problémov. Jednu som ešte stihol absolvovať v januári pred rokom v Bratislave, kde som rozdal niekoľko výtlačkov leopoldovského dvojmesačníka so šachovou rubrikou.

Počas deviatich dní sa v septembri v Turecku uskutočnila akcia na propagáciu kráľovskej hry s názvom Šach do ulíc, keď sa šachuje na rôznych miestach, kde sa dá. Ani svetová pandémia spôsobená vírusom COVID-19 ju veľmi neovplyvnila, pretože sa dodržiavalo hygienické pravidlo: Nasad si rúško, dodržuj vzdialenosť a vykonaj tah! Ľuďom neostáva nič iné, len sa naučiť žiť aj s neviditeľným nepriateľom a počítať i s ľudskými obeťami, ktorých bude iste stále pribúdať, hoci od celosvetového očkovania sa očakáva, že by malo pomôcť.

V okresnom meste Hlohovec plánujú umiestniť na viacerých miestach šachové stolíky s lavičkami na sedenie, kde si budú môcť záujemcovia zahrať šachovú partiu, len figúrky si prinesú svoje. Nebolo by na škodu, keby sa aj v našom malom meste niečo podobné vykonalo v rozsiahlom parku na Námestí sv. Ignáca a Starom cintoríne.

Za rozhovor ďakuje Juraj Hladký.

Šachová partia pre zábavu i poučenie

Biely: **František Filip**

Čierny: **Alexandra Machovičová**

Turnaj: 4. liga (sk. A22), ŠK Hlohovec A - ŠK Modranka junióri

Miesto: Hlohovec 14. 6. 2020

Otvorenie: Anglická hra (A25)

1.c4 e5 2.Jc3 Jf6 (2. - Sb4 3.Dc2 Jf6 4.e3 0-0 5.Jge2 Ve8 6.a3 Sf8 7.d4 d6 8.g3 c6 9.Sg2 Se6 10.b3 Jbd7 11.0-0 Vc8 12.Sb2 b5 13.c:b5 c:b5 14.Dd1 Db6 15.h3 Jb8 16.Kh2 a5! Lombardy vs. Miles, New York 1987; 2. - d6 3.g3 Jc6 4.Sg2 Se6 5.d3 Dd7 6.a3 g6 7.Jf3 Sh3 8.S:h3 D:h3 9.Jd5 Dd7 10.Sg5 Sg7 11.Dd2 h6 12.Se3 Jge7 13.J:e7 J:e7 14.Vc1 Jf5 15.0-0 0-0 Pavlík vs. Štuchal, MSR 1. liga v kor. š. dr. 1996/97) 3.e3 [3.Jf3 Jc6 4.g3 (4.e3 Sb4 5.Dc2 0-

0 6.d3 Ve8 7.Sd2 d6 8.Se2 Sf5 9.0-0 e4 10.Je1 Sg6 11.Vd1 a5 12.Jd5 e:d3 13.S:d3 Je4 14.Jf3 S:d2 15.J:d2 Jf6 16.S:g6 h:g6 Panno vs. Portisch, Petropolis 1973; 4.e4 d6 5.d4 Sg4 6.d5 Jd4 7.Se3 J:f3+ 8.g:f3 Sd7 9.f4 Jg4 10.Sd2 e:f4 11.S:f4 g5 12.Sg3 Sg7 13.h4 h6 Panno vs. Savon, Petropolis 1973) 4. - Sb4 5.Sg2 0-0 6.0-0 e4 7.Jg5 S:c3 8.d:c3 Ve8 9.f3 d6 10.b3 Sd7 11.Jh3 e:f3 12.e:f3 Je7 13.Sg5 Jf5 14.Dd3 h6 15.Sd2 Je7 Smyslov vs. Portisch, Petropolis 1973; Brémisky systém: 3.g3 Sb4 4.Sg2 0-0 5.e4 S:c3 6.b:c3 c6 7.Db3 Ja6 8.Sa3 d6 9.Je2 Se6 10.d4 e:d4 11.J:d4 Jc5 12.S:c5 d:c5 13.Je6 f:e6 14.0-0 Dc7 15.e5 Jg4 Hort vs. Smyslov, Reggio Emilia 1986/87) **3. - Jc6 4.Jge2** (4.Jf3 Sb4 5.Dc2 S:c3 6.D:c3 De7 7.a3 d5 8.d4 J:d4 9.J:d4

e:d4 10.D:d4 c5 11.Dh4 d:c4 12.S:c4 Se6 13.S:e6 D:e6 14.0-0 0-0 15.b4 c4 16.Sb2 Je4 17.Sd4 Dg6 =, 4.a3 g6 5.Jf3 Sg7 6.d3 d5 7.c:d5 J:d5 8.Sd2 0-0 9.Se2 a5 10.0-0 Jb6 11.Ja4 Ja4 12.D:a4 Sf5 Cramlingová vs. Wedberg, Švédsko 1995) **4. - d6** (4. - d5 5.c:d5 J:d5 6.J:d5 D:d5 7.Jc3 Dd6 8.Jb5 De7 9.Jc3 Se6 10.Sb5 Dd6 11.0-0 a6 12.Da4 0-0-0 13.Je4 Dd7 14.S:c6 D:c6 15.D:c6 b:c6 16.b3 Sf5 =) **5.h3** (5.d4 Sd7 6.h3 h5 7.g3 Se7 8.Sg2 0-0 9.0-0 Dc8 10.Kh2 Sf5 11.e4 Sh7 12.f4 e:d4 13.J:d4 J:d4 14.D:d4 Ve8 15.Se3 Jd7 16.Jd5 Sf8 17.Vad1 +/-) **5. - Se7 6.Jg3 Se6** (6. - 0-0 7.d4 e:d4 8.e:d4 d5 9.c5 Ve8 10.Se2 Je4 11.Jg:e4 d:e4 12.Se3 Sf6 13.Sb5 a6 14.Sa4 Sd7 15.Jd5 Sg5 16.J:c7 S:e3 17.J:e8 S:d4 18.Jd6 Da5+ 19.Kf1 D:c5 20.J:e4 De5 21.Jc3 b5 =) **7.Se2 0-0 8.d4 e:d4** (8. - d5! 9.e4 J:d4 10.e:d5 Sd7 11.Se3 J:e2 12.D:e2 Je8 13.Sc1 Jd6 14.0-0 f5 15.D:e5 Sf6 16.Df4 g5 17.Df3 f4 18.c5 f:g3 19.c:d6 Se2 20.De2 S:d6 21.Sd2 De8 22.D:e8 g:f2+ 23.V:f2 V:e8 =/+) **9.e:d4 d5 10.c5 Ve8 11.0-0 h6 12.a3 a6 13.b4 b6 14.Se3 b:c5 15.b:c5 Vb8? 16.Dc2?** (16.S:a6! Ja5 17.Sf4 g5 18.Se3 c6 19.Sd3 Jc4 20.Sc1 Sf8 21.Dc2 Sg7 22.Va2 Ve7 23.Jce2 Da5 24.f4 g4 25.f5 Sd7 26.S:c4 d:c4 27.h:g4 J:g4 28.D:c4 +/-) **16. - Dd7 17.S:a6 Va8?!** (17. - S:c5! 18.d:c5 d4 19.Vfd1 Sb3 20.De2 S:d1 21.V:d1 Vbd8 22.Jb5 Jd5 23.V:d4 J:d4 24.J:d4 J:e3 25.f:e3 De7 26.Jc6 D:c5 27.J:d8 V:d8 28.a4 Da3 29.Dg4 D:e3+ 30.Kh2 Dd4 31.De4 c5 32.De7 Dd7 33.D:d7 V:d7 34.Sb5 Vd1 +/-) **18.Se2 Veb8 19.f4?** (19.Sb5! h5 20.Vfb1 Vb7 21.Ve1 h4 22.Jge2 Je4 23.a4 Sf5 24.Jf4 J:c3 25.D:c3 Sf6 26.Dd2 Vab8 27.Jh5 Se7 28.Sg5 +/-) **19. - S:h3?** (19. - S:c5! 20.d:c5 d4 21.Sf2 d:c3 22.Vfd1 Sb3 23.V:d7 S:c2 24.V:c7 Sa4 25.Sc4 c2 26.S:f7+ Kf8 27.Sg6 Jd5 28.Vf7+ Kg8 29. Jf5 Vb1+ 30.Kh2 Va7 31.V:a7 J:a7 32.J:h6+ g:h6 33.V:b1 c:b1 34.S:b1 J:f4 =) **20.f5?** (Pozri diagram!) **Sg2?? 21.K:g2 Va7 22.Vfb1 Vba8 23.Jb5 Va5 24.Dd2 Vb8 25.Sf4 Je4 26.De3 J:g3?!** (26. - Sf6 27.J:e4 d:e4 28.a4 Vba8 29.D:e4 Ve8 30.Dd3 J:d4 31.Sf3 Vd8 32.J:d4 D:d4 33.D:d4 V:d4 34.Kg3 V:c5 35.Se3 Se5+ 36.Kh3 Vd3 37.S:c5 S:a1 38.Kg3 +/-) **27.D:g3 D:f5 28.Sd3 Df6?!** (28. - Sh4 29.Df3 Dd7 30.Dh3 D:h3+ 31.K:h3 Sd8 32.a4 Vba8 33.Ve1 g6 34.Ve8+ Kg7 35.S:c7 S:c7 36.V:a8 V:a8 37.J:c7 Va7 38.Jb5 Ve7 39.Sf1 Jb4 40.a5 Ve6 41.Jd6 +-) **29.S:c7! Vb7 30.Sa5 Ja5 31.Vf1 Dh4 32.D:h4 S:h4 33.a4 g6 34.Va2 Kg7 35.Ve2 Jc6 36.Vf4 Sg5 37.Vf1 Sf6 38.Vef2 S:d4 39.J:d4 J:d4 40.Vf4 Je6 41.V4f3 Jg5 42.V3f2 Vc7 43.Vc1 f6 44.a5 Je4 45.S:e4 d:e4 46.a6 f5 47.c6 h5 48.Vb2 Va7 49.Vb7+ V:b7 50.c:b7 g5 51.b8D 1:0**

Otvorenie charakteristickej svojím prvým ťahom bieleho 1.c4 sa volá anglická hra. Bolo pomenované podľa Angličana H. Stauntona a ďalších anglických majstrov XIX. storočia. Hra často prechádza do dámskeho gambitu, indických hier či holandskej obrany. Čierny má v prvom ťahu veľký výber odpovedí: 1. - Jf6, 1. - e6, 1. - e5, 1. - c5, 1. - f5 atď. V našej partii mladé dievča A. Machovičová (* 2010) zvolilo 1. - e5 čím vznikla sicílska obrana s obrátenými farbami figúr a tempom naviac pre bieleho. Po: 2.g3 Jf6 3.Sg2 d5 4.c:d5 J:d5 5.Jc3 Jb6 6.Jf3 Jc6 7.0-0 Se7 8.d3 0-0 9.a4 a5 10.Se3 Se6 11.Jd2 Jd5 12.J:d5 S:d5 13.S:d5 D:d5 14.Db3 Jb4 sa v súboji (Morozevič vs. Svidler, Moskva 2008) objavil tzv. dračieho systému. Duel sa odohral v Hlohovci, kam do šachového klubu prestúpil bývalý leopoldovský šachista a obyvateľ nášho malého mesta **František Filip** (* 25. 9. 1951) po rozpade šachového oddielu v Leopoldove r. 1988. Po obojstranných chybách v otvorení mohla čierna získať výhodu v ôsmom ťahu (8. - d5). Po jej hrubej chybe 19. - S:h3 (19. - S:c5! 20.Jb5 Sd6 21.Vfc1 Je7 22.J:d6 c:d6 23.a4 Vc8 24.Db3 Je4 25.Sb5 Db7 26.Sf2 Sd7 =) mohol biely rozhodnúť súboj: 20.g:h3! D:h3 21.Vf3 Dg4 22.Kh2 Jb4 23.Dd2, ale opačne pripojil po 19. ťahu aj v ďalšom chybu, a tak mladá Alexandra sa mohla zachrániť: 20. - Jg4! 21.Dd2 J:e3 22.D:e3 Sg5 23.Dd3 Ve8 24.Jd1 Sf6 25.Vc1 V:e2 (25. - Sb4 26.g:h3 S:g3 27.Sg4 h5 28.S:h5 Sh4 29.Je3 Sf6 30.Vf4 Va4 =/+) 26.J:e2 Sg4 27.Vf2 S:e2 28.V:e2 J:d4 29.Vf2 c6, čo však nevyužila. Po jej ďalšej hrubej chybe 20. - S:g2 a následne ďalších slabých ťahov (26. - J:g3 a 28. - Df6) bolo už o výsledku duelu rozhodnuté. Hlohovské „áčko“ si víťazstvom 5:0 v poslednom 11. kole zabezpečilo postup zo 4. do 3. ligy. Svojou odvážnou hrou i zápisom do „partiára“ 10-ročné dievča z Trnavy-Modranky poprelo tvrdenia niektorých „odborníkov“ o kráľovskej hre, že šachová notácia sú hieroglyfy, ktorým nikto nerozumie, lebo sa ju dokážu ľahko naučiť aj malé deti z 1. stupňa základnej školy. Pozoruhodnosťou súťažného stretnutia na 5. šachovnici v Meste ruží bolo, že medzi duelantmi vznikol vekový rozdiel takmer 60 rokov, čo sa často nestáva a je skôr kuriozitou nielen vo 4. lige!

Pri príležitosti blížiaceho sa významného životného jubilea želáme Františkovi Filipovi do ďalších rokov života pevné zdravie, rodinnú pohodu a nech ho kráľovská hra priťahuje svojou magickou silou aj naďalej tak ako doteraz! Už ako žiak Základnej školy v Leopoldove sa pravidelne zúčastňoval turnajov o majstra školy, ktoré organizoval náš bývalý učiteľ **Ladislav Tačovský** (* 1921 - 1991). Neskôr ako lokálpatriot pokračoval v šachovom klube Lokomotívy Leopoldov. Po jeho zániku prestúpil do hlohovských klubov. Počas šachovej partie nás vždy upútala jeho maximálna sústredenosť na hru. Nie je milovníkom dlhých teoretických variantov, ale radšej počas duelu experimentuje, hľadá svoje vlastné cesty ako prekonať svojho súperu, čo sa mu aj často podarí. Je nepriateľom remíz. Podľa jeho vyjadrenia vraj radšej prehrá, ako by mal remizovať. Pochádza z početnej rodiny, kde všetci jeho súrodenci vrátane otca ovládali základy kráľovskej hry. Je milovníkom prírody a zdravého životného štýlu, čo ho predurčuje dožiť sa vysokého veku. Radšej ako dôchodca si sadne na bicykel, ako by mal ísť autom. Keď bol mladší, tak v lete s obľubou stanoval so svojimi súrodencami v zákutiach Váhu. Dbá o svoje zdravie, keď pravidelne cvičí jogu, hrá stolný tenis a v lete pláva na bagrovisku; stravuje sa striedmo, má rád mliečne výrobky, nefajčí, nepije alkoholické nápoje. Pri vymenúvaní jeho dlhoročných záujmov nesmieme zabudnúť ani na hudbu. Trvalé bydlisko má v Hlohovci, ale je aj častým návštevníkom zrekonštruovaného rodičovského domu v Leopoldove, lebo zostal telom i dušou Leopoldovčanom. V tomto malom meste má veľa svojich bývalých spolužiakov i priateľov. Želáme mu stály úsmev na tvári a nech zostane verný sám sebe, tak ako sme ho poznali doteraz!

(GK)

Šachové okienko

Koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia (21. 1. 1977) pribudla do šachovej rubriky denníka Pravda ďalšia prvotina (dvojťažka). Uverejnil ju 15-ročný chlapec pochádzajúci z východného Slovenska - Vranova nad Topľou. Ako väčšina šachových skladateľov aj Marián sa dostal ku skladaniu šachových problémov cez praktický šach. Základy šachovej hry ho naučil otec ešte ako sedemročného na kartónovej skladacej šachovnici s drevenými figúrkami, ktorá bola v modrej škatuli s názvom „10 spoločenských hier“. Odvtedy prišiel k mnohým šachovým súpravám, ale asi najlepšie sa mu pracovalo na plechovej magnetickej žltó-hnedej šachovnici, ktorá sa už dnes nedá kúpiť. Jednu má ešte doma. V posledných rokoch sa však prispôbil technickému pokroku a šachovnicu používa na monitore svojho počítača. Zložil približne sto šachových skladieb - väčšinou dvojťažiek. Asi polovica z nich získala nejaké vyznamenanie. Venuje sa hlavne oblasti cyklických zámen, či už matov alebo motívov. Za svoje najväčšie skladateľské úspechy považuje skladby, ktoré sa dostali do Albumu FIDE: I. cenu zo Šachového umenia 1982 s cyklickou zámenou štyroch matov, II. cenu z veľkého turnaja TUNGSRAM 1980 a paradoxne svoje dvojťažky s aktívnou zámenou obranných motívov a zároveň zámenou matov, ktoré nikto predtým a ani potom nezložil. Paradoxne aj napriek tomu, že nezískali žiadne prvé ceny, si ich vysoko cení.

V posledných rokoch vykonáva funkciu redaktora oddelenia trojťažiek v odbornom kompozičnom časopise *Pat a mat*. Na zjednodušenie redaktorskej práce začal po večeroch vyvíjať program, ktorý by uľahčil prípravu, editovanie a tlač šachových diagramov. Skončilo to tým, že do neho zapracoval program *Popeye*, čo je jeden z najlepších programov na riešenie a skúšanie šachových skladieb. Keď do neho vloží pozíciu, hneď si vie skontrolovať jej korektnosť a prípadne ju aj vytlačiť. Program pomenoval *CheckChess* a prezentoval ho na šachovom festivale v Marianke v auguste 2016.

Teraz pracuje na novom programe, ktorý je nezávislý na operačnom systéme počítača a funguje v každom internetovom prehliadači vo všetkých operačných systémoch, teda nielen vo Windowse, ale aj v macOS, iOS, Android, Linux atď. Teda bude sa dať používať aj v tabletoch, iPodoch, iPhonoch a v mobiloch.

Založil oficiálnu webovú stránku Slovenskej organizácie kompozičného šachu (SOKŠ), ktorú programuje a zároveň administruje. Na tejto stránke sú uverejňované šachové diagramy výlučne v animovanom formáte, teda riešenie sa dá na diagrame prehrávať priamo v internetovom prehliadači. Aktuálne je kapitánom slovenskej reprezentácie v prebiehajúcej 11. Svetovej súťaži v kompozičnom šachu.

Po voľbe na valnom zhromaždení v Marianke 20. augusta 2016 sa stal na ďalšie štvorročné obdobie novým predsedom SOKŠ, keď vystriedal v kresle dlhoročného lídra slovenských kompozičných šachistov a nekandidujúceho Bedricha Formánka (* 1933). Kvôli karanténym opatreniam nebolo možné minulý rok zvoliť Valné zhromaždenie SOKŠ, a tak zastáva túto funkciu aj naďalej, kým nebude možné zvoliť valné zhromaždenie a uskutočniť nové voľby.

Skladba č. 56

Marián Križovenský

Pravda 27. 4. 1979

I.- III. cena ex aequo

Mat 3. ťahom, 2 riešenia

Ako sa vám podarilo splniť ciele, ktoré ste si kládli po zvolení do funkcie?

Najväčším cieľom bolo začleniť SOKŠ do štruktúry Slovenského šachového zväzu, alebo aspoň medzi kategóriu tzv. uznaných športov, aby sme mohli získať dotácie na prácu zo štátnych zdrojov. Žiaľ doteraz sa to nepodarilo z administratívnych, ale aj z technických dôvodov. A posledný rok tieto snahy ešte viac zabrzdil. Ďalším cieľom bolo zvýšiť povedomie o slovenskom kompozičnom šachu, čo sa postupne zlepšuje. Je to hlavne fungovaním webovej stránky SOKŠ a aj riešiteľskými súťažami, ktoré na stránke organizujeme. Stála riešiteľská súťaž a posledný rok aj In situ riešiteľská súťaž pritiahli na našu stránku záujem riešiteľov nielen zo Slovenska, ale aj množstvo vynikajúcich riešiteľov z celého sveta.

Ako ste si zvykli na bývanie v Rajke a za ako dlho?

Na lepšie sa zvyká ľahko. Od minulého roku bývam síce za hranicami Slovenska, ale do práce to mám bližšie ako mnohí, ktorí bývajú v okrajových častiach Bratislavy alebo v dedinkách okolo Bratislavy. Navyše tento smer je z hľadiska dopravy menej vyťažený, takže nemusím riešiť dopravné zápchy. Akurát posledný rok čas, ktorý získam cestovaním, stratím testovaním, aby som sa dostal cez hranicu a čakaním na hraniciach v oboch smeroch.

Žiadny počítačový program nenahradí pocit radosti zo samostatne vyriešenej úlohy.

Jubilant želá čitateľom - riešiteľom nášho stáleho Šachového okienka - veľa potešenia z krásy, ktorú dokáže priniesť dobrá šachová kompozícia. Z jeho kompozičnej tvorby sme vybrali pre našich riešiteľov trojťažku, ktorá súťažila v denníku Pravda v dvojročnej skladateľskej súťaži (1979 - 1980) a bola rozhodcom odmenená cenou. Biely začne a dá mat najneskôr 3. tahom! Skladba má dve riešenia. Ak porovnáme riešenia medzi sebou, tak zistíme, že vznikla recipročná zámena hier.

Pri príležitosti významného životného jubilea želáme inžinierovi **Mariánovi Križovenskému** (*4. 4. 1961), absolventovi Vysokej školy technickej v Košiciach, pevné zdravie, veľa spokojnosti v rodinnom kruhu i úspechov v oblasti kompozičného šachu.

Riešenie pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 18. júna 2021. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 55 bol vyžrebovaný Ľuboš Oravec z Bratislavy. Blahoželáme!

Riešenie skladby č. 55 (Salai jr.): **1.d8D!** b1D 2.d7 (2.Da8+ Da2 3.Dh1+ Db1 4.D:b1+ K:b1 5.d7 b2 6.d8D Dc2! =) 2. - b2 (2. - De4+? 3.Kd6 b2 4.Da5+ Kb1 5.d8D +-) 3.Da8+ (3.Da5+? Da2 4.Dc3 Da7! 5.Ke8 Da4! =) 3. - Da2 4.d8D b1D 5.Dh8+ Db2 6.Dh1+ Db1 7.D8a8+ D2a2 8.Kd6 h5 9.K:c5 h4 10.Kd4 h3 11.Ke3 D:h1 (11. - h2 12.D:b1+ K:b1 13.Dh1+ Kc2 14.D:h2+ +-) 12.D:h1+ Kb2 13.Dh2+ Kb3 14.D:a2+ K:a2 15.Kf2 a biely vyhrá.

(GK)

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 35. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: jún 2021

2021
09-13 AUG

LIFE IS PERFECT DENNÝ KEMP LEOPOLDOV

INFORMÁCIE O KEMPE

Miesto: ZŠ - Leopoldov

8:00 príchod detí / 16:00 odchod detí

Strava zabezpečená:

**desiata, obed, olovrant
neobmedzený pitný režim**

LIFE IS PERFECT KEMP JE TU!

Johnny Mečoch a Life is Perfect team prináša
aj v Leopoldove skvelý denný tanečný tábor.
Tanečné štúdio Life is Perfect pozýva
všetky deti vo veku 5-12 rokov prežiť
nezabudnuteľné chvíle plné tanca,
športu, umenia a zábavy.

ukážky policajtov
a hasičov
športové a zábavné
aktivity
tvorivé dielne
opekanie v prírode

tanečné lekcie
tvorba choreografie
tanečná súťaž a
záverečná show
pre rodičov

Rezervácia a informácie
0905 408 222
hello@johnny.company

MOŽNOSŤ VYUŽIŤ AJ REKREAČNÉ POUKAZY OD ZAMESTNÁVATEĽA